ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց համար

Տարեկան	7 մէճիտ
Վեցամսեայ	3 1/2 »
Եռամսեայ	2 »
Օտար երկիրներու համար	40 ֆր.
Վեցամսեայ	20 »
Եռամսեայ	10 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։

Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։

Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتیون"

ارمنیجه یومی وسیاسی غزته

صاحب امتیاز ومدیر مسؤل

پوزانت کچیان

مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولو دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION

Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire

Directeur-Propriétaire

PUZANT KÉTCHIAN

Bab Aali Djaddéssi, No. 38.

CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 167 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ՄԱՅԻՍ 20/1 ՅՈՒՆԻՍ — 1 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1315. — 20 ՄԱՅԻՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 167

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 20/1 ՅՈՒՆԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՏԻԿԻՆ ԱԼԷՆ

ՄՕՏԱԿԱՅ ՀԱՅԱԲՆԱԿ ՔԱՂԱՔԱՑ ՄԷՋ

Այս Անգլուհիին վրայ ժամանակէ մ'ի վեր շատ կ'խօսուի։ Նախ Պուլկարիայէն գրեցին մեզ իր վրայ, և հիմա Մարմարայի հարաւային եզերքէն ամէն հայաբնակ քաղաքներ և գիւղեր կարգաւ իր այցելութիւնը կ'վայելեն։ Իր վրայ մեզ նամակներ ուղղեցին թէ Ազգ. Եկեղեցւոյ զաւակներ, թէ հայ-բողոքականներ, բայց ամէնքն ալ հաւասար համակրութեամբ խօսեցան. որովհետեւ Տիկին Ալէն բարիքն ի սէր բարեգործութեան կ'ընէ միայն, ո՛չ թէ ի սէր այս կամ այն մասնաւոր դաւանութեան կամ յարանուանութեան։ Ինչպէս շաբաթ օրուան մեր Ազգ. Լրոյ մէջ նշանակուած էր իր Պրուսա այցելութեան առթիւ, այրի Անգլուհի մ'է սա որ ընտանեկան հարստութեամբը կրնար հանգիստ ապրիլ, բայց ինքզինք բարեգործութեան տուած է, և ասոր համար ո՛չ ամառ կ'նայի ո՛չ ձմեռ, և ամէնէն լոգնալի, ամէնէն աղտոտ թշուառներուն մէջ իսկ մտնելու չի դժկամակիր իր անգլ. փափկանկատ կենցաղագիտութիւն։ Այս ազնիւ Տիկնոյ Պարտիզակ այցելութեան վրայ գրելով, տեղւոյն մեր յարգոյ թղթակից իրաւամբ կ'դիտէ թէ

«Ահա՛ կինն (իր դաւանութիւն մէկ կողմ) որ մարդոց բարոյական փրկութեան և կարօտեալներու և որբերու խնամածութեան համար աշխարհի մէկ ծայրէն միւսը կ'երթայ, նկատի չառնելով կլիմայ, ծերութիւն, և այլ դժուարութիւններ։ Եթէ օտար մը, Անգլուհի մը, որ պաշտօն մը, պարտականութիւն մը չունի, հայ կարօտեալներու օգնութեան կ'հասնի, և բարոյական ու մարմնաւոր մխիթարութեան միջոց կ'ըլլայ, հապա ո՛րչափ աւելի հայ եկեղեցականն, որ օտար չէ, յօժարութեամբ և սիրով անմիջապէս պարտէր երթալ այն տեղ ուր ազգակից սրտակից ժողովուրդը ձեռնպարզ իր հոգեւոր այցելութեան կամ մխիթարիչին կ'սպասէ։ Գաւառներն երթալ մէկ մէկ պտըտելով խուսափող եկեղեցականք, Տիկին Ալէնի բարոյական եռանդին ու գործունէութեան լուրերը լսելով, պիտի շիկնին, շառագունին, եթէ խիղճերնին բոլորովին չէ քարացեր։»

Տիկին Ալէն ի դարձին Ցունաստանէ և Պուլկարիայէ, ուր ձմրան խիստ և արհաւրալից ամիսներուն մէջ թշուառ հայ գաղթականութեան տառապանքը մեղմելու ա՛յնչափ նպաստեց, Նիկոմիդիա, Ատաբազար, Պարտիզակ և Պրուսա պտոյտի շրջան մը կատարած ըլլալով, կուգայ Կ. Պոլիս, ուստից իր հայրենիքն Անգլիա պիտի դառնայ, փակելով այն ներքին գոհունակութիւնը թէ՝ առանց մէկու մը կողմէ պաշտօն մը, թոշակ մը կամ ո՛ և է վարձատրութեան ակնկալութիւն մ'ունենալու, միայն իր անձնական միջոցներով և իր քրիստոնէական եռանդէն մղուած, շատերու նիւթապէս բարերարած է, և աւելի շատեր իր ներկայութեամբ մխիթարած և խրախուսած է։

Տիկին Ալէն որ այժմ 60 տարեկան է, Հայոց մէջ գալէն առաջ տարիներով կեցած է Հնդկաստան, Չինաստան, Ճաբոն և Պաղեստին, Քրիստոնէութիւն քարոզելով։ Շատ ձմեռներ անցուցած է Ամերիկայի սեւամորթներուն մէջ, որոց հոգեւոր և բարոյական բարօրութեան համար հիմնած է կրթական և բարեսիրական ընկերութիւններ, ընթերցարաններ, դպրոցներ, որով մղում տուած է սեւերուն մտաւոր զարգացման։ Մեր Պարտիզակի թղթակից կ'գրէ թէ տեղւոյն Նորահաստատ Որբանոցին շնորհիւ իրենք վերջերս վայելեցին որբախնամ գործիչներու և բարերարներու այցելութիւնը։ Հոն եկան, Տիկին Ալէնէ զատ, կոմսուհի Կրէօպէն, որ Ֆրանքֆորդի Նպաստամատոյց ընկերութեան մը ներկայացուցիչն է, և մի քանի օրէն Գերմանիա կ'դառնայ. Օր. Նիւէլ, որ Կէտիկ-Փաշա երկսեռ վարժարանի մը տնօրէնուհին է, և մի քանի կանանց հետ կ'օգնէ հայ կարօտելոց նիւթական նպաստներ բաշխելու, և աղքատ Հայուհիներու գործ կ'հայթայթէ. Նաեւ Զուիցերիացի Օր. Պրըն, որ Պէպէքի Նորահաստատ Որբանոցին վարժուհին է։ Տիկին Ալէն կ'պատկանի Բողոքականութեան ամէնէն վերացական ճիւղին, Քուէյքըրութեան (Երերացողները կամ Դողացողները), որք իրենք զիրենք «Բարեկամներ» կ'անուանեն։ Ո և է խորհուրդ, ծէս, արարողութիւն չունին, ամէն բան հոգեւորապէս կ'մեկնեն. Ս. Գրոց ընթերցում, աղօթք և քարոզ, այս է իրենց բովանդակ պաշտամունքը։ Կ'կարծեն թէ երբեմն Ս. Հոգւոյն ներշնչումները կ'ընդունին, որ «կ'դողացնէ» զիրենք։ Տկն. Ալէն կիրակի առաւօտ խօսեր է կանանց Ազգային Լսարանին մէջ, հաստատութիւն մը զոր Պարտիզակցիք ունին և Պոլսեցիք չունին, ժողովարան մը, ուր ամէն կիրակի կանայք և օրիորդք կ'հաւաքուին Ս. Գրքէն հատուածներ կարդալու, շարականներ երգելու և բարի խրատներ լսելու փորձառու մայրերէն կեանքի գործնական պահանջներուն և պարտաւորութիւններուն վրայ։ Տիկին Ալէն Ցունաստանի և Պուլկարիոյ հայ գաղթականներուն վիճակը պարզելէ և անոնց նպաստ հասցնելու համար եղած ջանքերուն վրայ տեղեկութիւն տալէ ետքը, կ'յիշէ Քրիստոսի քանի մը հացով 5 հազար հոգի կշտացնելն, և իբրեւ ամէն բարի Բողոքական, հոգեւոր կեանքի վրայ քարոզով մը կ'վերջացնէ իր չհագրդիր բանախօսութիւնը։ Թէեւ հայ թարգմանի մը, (Տիկին Հ. Տէր Յակոբեանի) միջոցաւ կ'խօսէր, բայց իր ըրած պատմութիւնները և ի մէջ բերած խորհրդածութիւնները շատ ազդեցին Հայերու ներկայ բազմութեան վրայ։ Կէս օրէն ետքն ալ ժողովարանին մէջ խօսեր է։ Բ. Պարտիզակի Բարձր. Վարժարանի ուսուցիչները, ծաղկոցի, մանկապարտէզի և Որբանոցի վարժուհիները կ'հրաւիրուին ի տուն Մր. Ռ. Չէմպըրլի, որ իր պատկանած Քանատեան Համալսարանէն վերջերս Վարդապետ Աստուածաբանութեան (D. D.) տիտղոսն առեր է ի վարձ իր բարեգործական և միսիոնարական աշխատութեանց։ Տիկին Ալէն ուզած էր բոլոր այս կրթիչները մէկտեղ տեսնել, և ամէնուն հետ կ'խօսակցի՝ բարոյական, հոգեւոր և մանկավարժական խնդիրներու վրայ շօշափելով անոնց կարծիքն ու գաղափարները։ Ապա անոնց հետ մէկ տեղ Ս. Գրքէն հատուածներ կ'կարդայ և կ'աղօթէ։ Կ'օրհնէ Որբանոցին աշխատաւորները։ Գչ. Բարձր. Վարժարանը կ'այցէ, ուր բարոյական խրատներ կուտայ ուսանողներուն, որպէս զի աշխատին ընկերութեան օգտակար և քրիստոնեայ անդամներ ըլլալու։ Կ'օրհնէ աշակերտներն ու անոնց ծնողքը։ Յետոյ կ'մեկնի Պարտիզակէ դէպ ի Պրուսա։ Մեր թղթակից չի յիշեր թէ ազգ. վարժարանն ալ այցելե՞ց, ուր հազարէ աւելի հայ տղաք և աղջկունք կ'կրթուին։ Բայց քանի ամիսէ ի վեր այլ և այլ կարգի ազգայիններու նիւթապէս և բարոյապէս այնքան օգտակար եղած էր այս բարի Տիկին որ այս և ուրիշ վիճելի կէտերը կրնանք զանց ընել, շնորհակալութեամբ ողջերթ մաղթելով իրեն։

ՀԱՊԷՃԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԸ

Բիւզանդիոնի վերջին երկու թիւերով Հապէշաստանի Թուրքիոյ հայուն կենսագրական համառօտ տեղեկութիւններ տուիք ձեր ընթերցողներուն։ Ես ալ կուգամ ներկայ երկտողովս յայտնել թէ յիշեալ Հայը՝ Սարգիս Թէրզեան, բնիկ Արապկիրցի է եւ եղբարքն հոլլէ երկու տարի առաջ գրաւական տագնապէն յուսահատ, գնացին իրենց եղբօրը մօտ, որ շատ սիրով ընդունեց, եւ որ մնացած էր արդէն հայրենիք, հայր, մայր եւ եղբարք։ Վերջերս ալ այն եղբարքն՝ որք ամուրի էին, Արաբկիր մայրերնուն գրած էին թէ իրենք Եգիպտոս պիտի գան. իրենց համար յարմար օրիորդներ Եգիպտոս բերեն. Իրենց բաղձանքը կատարուեցաւ. համարուն օրիորդներու հետ պսակուելով մէկ ամիս առաջ վերադարձան իրենց հին ու նոր ընտանեաց հետ։ Թէրզեան եղբարք խիստ լաւ արհեստաւոր են. ամէն մէկը՝ մէկէ աւելի արհեստներ ունի, խաւն արհեստաւորի մեծ համբաւով քաղաքին, շրջակայ գիւղերու, Խարբերդի եւ Մալաթիոյ մէջ։ Կրտսեր եղբայրնին գրականութեան մէջ յառաջադէմ է. արհեստի համար մեծ ընդունակութիւն ունի թէպէտ, սակայն ֆիզիքապէս տկար է, եւ մէկ ոտքը կաղ է եւ արուեստական։ Անտարբեր են ամէն բանի։

Կ. Պոլիս, մայիս 17 — Ս. Թ. Բրոա—թեան

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ ԷՋ Մ'ԵՒՍ

ԼԱՄԻԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Քանի որ Հելլենական խնդիրը կամ իրերն օրուան կարեւորութիւն ունին դեռ, արժան կ'համարինք ներկայացնել այսօր հին Յունաց պատմութենէն հետեւեալ էջն որ նոր Յունաց արդի ընթացքին ու վիճակին հետ շատ նմանութիւն ունենալով՝ արդիականութիւն մը կ'ստանայ գրեթէ, և հետեւաբար հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուի կարծեմ։

*** Մակեդոնացի մեծ աշխարհակալն Աղեքսանդր Ասիա արշաւելէն առաջ, նուաճած էր ի մէջ այլոց նաեւ Յունաստան ու բոլոր Պալքանեան թերակղզին. և քանի որ ինքն ողջ էր՝ Նեղոսէն մինչ Ինդոս տարածուող իր ընդարձակածաւալ տէրութեան մէջ ոչ ուրեք լուրջ ապստամբութիւն մը չփորձուեցաւ, զի բոլոր տեղերք այդ երիտասարդ աշխարհակալին զինուց յաղթութենէն և բախտին չքեղութենէն—ըսենք նաեւ հանճարին զօրութենէն—շլացած քան սարսափահար եղած՝ լոկ մէկիկ կ'սպասէին տեսնել թէ ո՞ւր պիտի յանգէր վախճանն այդ գերաշխարհիկ մարդուն զոր արդէն սկսած էին պաշտել իբրեւ անմահ էակ։ Բայց երբ փառաց լրութեան և 32 տարեկան երիտասարդ հասակին մէջ մեռնելով (323ին Ք. Ա.) իր անմահ էակ մը չըլլալն յայտնի եղաւ, Դանուբէն մինչ Ոքսոս անոր ձեռքին տակ նուաճուող այնքան ազգերէն ու ժողովուրդներէն Հելլէններն առաջին եղան որ Աթենացւոց առաջնորդութեամբ ոտք ելան «ազատութիւն, ազատութիւն» գոչելով և Աղեքսանդրի մահուան վրայ անասման ուրախութիւն զգալով։ Մարդկային ճարտասանութեան անմահանակ վարպետը Դեմոսթենէս որ Աղեքսանդրի կենդանութեանը պահ մը լռեր էր ու մինչեւ իսկ Աթէնքէն քշուած էր, աքսորանքէն կանչուելով նորէն թնդացնել սկսած էր Աթենացւոց ձեռակերտ քաղաքին հրապարակային բեմն իր աճառուոր ձայնովն ու գրգռիչ ճառերովը։ Առանց ադր իսկ Աթենացիք և բոլոր Հելլէնք արդէն այնքան տաքցած և բորբոքած էին որ ազատութեան, դիմադրութեան ու պատերազմի գաղափարն Յունաստանի մէկ ծայրէն միւսն ելեկտրական ազդեցութեան պէս—թէպէտ այն ատեն անծանօթ էր ելեկտրականութիւնը—ցնցուած, յուզուած և ոգեւորութիւն ներշնչած էր։ Հետեւանքն ոչ ոք կ'նախատեսէր երբեք. վրան խորհող իսկ չկար. ձախողութեան կամ պարտութեան ոչ թէ հաւանականութիւն՝ այլ և ոչ իսկ հնարաւորութիւն կ'անցնէր մէկին մտքէն։ Անչափ քիչ էին չափաւորականներն կամ հեռատեսութեամբ ու շրջահայեցութեամբ մտածողներն որ անոնցմէ Փոկիոնին անունը միայն պահած է պատմութիւնը. բայց ո՞վ մտիկ կ'ընէր խոհեմութեան ձայնին, քանի որ ամէնուն գլուխը տաքցած էր. և Դեմոսթենէս արդի Տէլեաննիսի պէս կրակն առնել կ'հրահրէր ու կ'բորբոքէր։ Ի զուր խեղճ Փոկիոն կ'խրատէր վերջը մտածել, ուժերնին և չափերնին ճանչնալ, թշնամւոյն հետ բաղդատել և ապա գործել։ Ո՞վ մտիկ կ'ընէր անոր. հայրենասիրութեան և ազատասիրութեան զգացումէ ու ոգիէ զուրկ կ'նկատուէին իր այդ խօսքերը. Նոյն իսկ ինքը կոչտացուած կ'ամբաստանուէր և ժողովրդականութենէ խալտուած էր. մինչ անոնք հակառակը խօսողներն և քարոզողներն անհուն ժողովրդականութիւն և փառք կ'վայելէին, զի ժողովրդեան վայրկենական զգացման ու բորբոքեալ զգացման պաշտօն կ'մատուցանէին առանց վերջն ու հետեւանքը մտածելու։

Եւ սակայն ի՞նչ եղած էր. Աղեքսանդր միայն մեռած էր, այլ իր տէրութիւնն ոչ կործանուած էր, ոչ ալ ո և է պարտութիւն կրած։ Ընդհակառակն անոր երկոտասանամեայ արշաւանաց մէջ այնքան պատերազմներն ու անոնց յաղթական չարքաշութիւնները բազմաթիւ Աղեքսանդրներ ծնած էին յանձին անոր զօրավարաց որք Եւրոպա ու Ասիա պատուեր էին իրենց պետին գրօշակն յաղթանակէ յաղթանակ քալելով։ Ուստի բնաւ խելքի մօտ բան չէր հաւատալ թէ Աթենացիք պիտի կարենային յաղթել Մակեդոնացւոց զօրութեան որ առանց Աղեքսանդրի իսկ դեռ շատ ահաւոր ու անդիմադրելի էր, մանաւանդ որ Մակեդոնիա որ բուն ու խանձարուրն էր այդ տիեզերածաւալ պետութեան, Յունաստանի այնքան մօտ էր, և իր պահապան կամ փոխարքան ալ նշանաւոր Անտիպատրոսն էր որ Աղեքսանդրի բացակայութեան բոլոր ժամանակը կրցեր էր հնազանդութեան մէջ պահել բովանդակ ազգերն և ժողովուրդներն որք անոր տէրութեան Եւրոպական երկիրներուն մէջ կ'գտնուէին։

*** Ներկայ դէպքերուն հետ նմանութիւնը կատարեալ ըլլալու համար մէկ պարագայ միայն կ'պակսէր։ Այն ատենի ճարտասաններն ու գրգռիչները շատ անգամ անձամբ կ'երթային գործել իրենց քարոզած գաղափարները կամ պաշտպանած առաջարկները, մինչ հիմակուան պետական մարդիկը մեծ մասամբ կանոնց գրասեղաններու գլուխը բազմած պատգամներ կ'արձակեն առանց մտածելու անոնց վրայ որ պաշտօն պիտի ունենան գործադրելու այդ չորս պատի մէջ արձակուած պատգամներն, որոց շատ անգամ զոհ կ'լլլին խեղճերը, մինչ պատճառ եղողներն իրենց տուներէն դուրս չեն ելներ. զոր օր. Տէլեաննիս և այլք։ Ուրեմն հին Հելլէններն աւելի անձնուրաց էին քան նորերը։ Եւ խոսք Լէօսթինէս որ ապստամբութեան հոգին էր, մինչ Դեմոսթենէս հրահրիչ ու բորբոքիչն էր, Աթենական բանակին սպարապետութիւնն ստանձնելով անձամբ Անտիպատրոսի դէմ գնաց որ խռովութիւնն իր խանձարուրքին մէջ խեղդելու համար առջեւն տրամադրելի եղած ուժերն առնելով փութացած էր Թեսալիա իջնել և մինչեւ Լամիա գալ, այն է հիմակուան Զէյթունն որ ներկայ դէպքերուն պատճառաւ այնքան կ'յիշուի ամէն օր։ Լէօսթինէս որ կատաղի ռամկավարական մը ու անձնուէր հայրենասէր մ'էր լոկ և ոչ փորձ զօրավար մը, իր եւ իր զօրաց եռանդին սաստկութեան շնորհիւն յաջողեցաւ յաղթել Անտիպատրոսի սակաւաթիւ զօրաց և Լամիա քաղաքին մէջ խոթելով պաշարել զինքն իր բանակով։ Ասոր համար պատերազմն ալ Լամիական կոչուեցաւ (323 Ք. Ա.)։ Հոն թէպէտ Լէօսթինէս զոհ եղաւ իր անսանձ եռանդին զի վիրաւորուելով մեռաւ, բայց Անտիպատրոս պաշարուեցաւ Լամիոյ Յունաց տալով եւ քաղաքը։ Սակայն Աթենացիք որ քիչ մնաց խենդենային ուրախութենէ այդ հրաշալի յաղթութեան ու չքեղ արդիւնքին վրայ, երկար չվայելեցին իրենց ուրախութիւնն, ինչպէս Փոկիոն կ'գուշակէր, եւ աւելի տխրած էր այդ յաղթութեան վրայ քան ուրախացած,— զի հետեւանքէն կ'վախնար,— վասն զի Մակեդոնական գաղութիւնը շնորհեց Անտիպատրոսի համակերպիլ իր պարտութեան այլ օգնութեան կանչեց իրեն անմիջապէս Աղեքսանդրի այնքան զօրավարներէն մէկն որ իր սահմաններուն մօտ էր, այն է Կրատերը, և սա նոյն միայն 40 հազար զօրքով նորէն Աթենացւոց վրայ եկաւ (Ք. Ա. 322ին), մինչ անոնք 28,000 զօրք միայն ունէին և չարաչար յաղթելով անոնց, անձնատուր պայմաններ դրաւ վրանին։— Բաժնեց անոնց է բոլոր դաշնակիցները և ամէնուն հետ զատ զատ դաշինք կապեց։— Այս գործողութիւնը բոլոր Յունաստանը վերջնապէս մնացնել էր— Աթէնքի միջնաբերդին և բոլոր միւս քաղաքներուն մէջ Մակեդոնացի պահապան զօրք դրաւ։ Պատերազմական մեծադրամ տուգանք առաւ, և ի լրումն ամէնուն Աթէնքի ռամկապետական կառավարութիւնը վերցնելով, ազնուապետութիւն հաստատեց, յանձնելով զայն Փոկիոնի։ Իսկ Դեմոսթենէսի ալ գլուխն ուզեց, ինչպէս եւ Իպերիդէս ճարտասանին որ ոչինչ նուազ դրդիչ էր պատերազմին։ Այլ նա ձեռք իյնալով սպաննուեցաւ, բայց Դեմոսթենէս ձեռք չիյնալու համար ինքզինքը թունաւորեց։ Իբր յետին մեծարանք այս տապանագիրը գրեցին Աթենացիք ճարտարախօսութեան այդ մեծ վարպետի գերեզմանին վրայ. «Դեմոսթենէս, եթէ լեզուիդ ու խելքիդ չափ ալ քաջութիւն ունենայիր, Մակեդոնացիք չպիտի կրնային տիրել Յունաստանի»։ Ահա այս արդիւնքն ունեցաւ Լամիական պատերազմն եւ յօրէ անտի Յունաստան մշտապէս պատառատեալ մնալով երբեք չկրցաւ իր միութիւնը գտնել և իրական ազատութիւն մը վայելել։ Կ'մնայ տեսնել թէ այս անգամի պատերազմը ի՞նչ պայմաններով պիտի յանգի վերջնական հաշտութեան որ մօտալուտ կ'երեւի։

Մ. ՆԱԹ.

ԱՂՔԱՏ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆ

Դաշտերուն ծայրը գետակին մօտիկ խրճիթ մ'ը որ բոլորովին անտեսանելի դարձած էր աշնային չոր ու դալուկ տերեւներու սաւանին տակ ծածկուած, պատսպարանն էր երեք թշուառ էակներու, որոց կենցաղավարութեան մասին ոչ ոք կ'հետաքրքրուէր։ Առաւօտուց շատ կանուխ, հո՛ն, այդ մեռեալ դաշտերուն մէջէն բոպիկ աղջիկ մը՝ փութկոտ քայլերով դուրս կ'ելնէր ու դէպ ի քաղաք տանող պողոտային ձեռք կ'առնէր. այսպէս ամէն առտու բաց ի կիրակիէն։ Ոչ մէկ մարդկային ուշադրութիւն ըրած ունէր այդ խեղճ աղջկան, որ չիկնոտ՝ ինքն ալ արդէն մարդերու տեսութենէն խոյս տալ կ'երեւէր։ Դաշտերու ընձառո՞ւյլ մ'էր արդեօք, որ այդպէս կանուխ՝ դեռ արեգակն իր աշնային մշուշապատ ցոլքերը չցայտած, Բնութեան դղէն թափած, արդէն փեռեկտուած դօս տերեւները կոխկրտելով, ուրուականի պէս կանծած կմախային ծառերու տակէն կ'ընթանար և որ կրկին արեւին մարը մտնելէն վերջ նոյն փութկոտութեամբ կ'վերադառնար, բայց այս անգամ անութին տակ փոքրիկ ծրար մը սեղմած . . . ու կ'անհետանար չոր ու լերկ դաշտերուն մէջ, հազիւ ուրեմն վկայ իր անցքին տերեւներու խշրտուքը լսելի թողլով։ Ո՛չ, դիցանո՞յշ մը չէր նէ, ո՛չ ալ արեգական ճառագայթներէն խուսափող գիշերային ուրուական սօսեր մը, այլ ընկերութեան անժառանգ որբուհի՛ մը՝ որ աղջկնութեան հասակին մէջ իսկ դեռ շատ փոքր վարժուած էր մայրութիւն ընել, խնամք տանիլ իր փոքրիկ եղբօրն ու պառաւ մայրիկին։

Կիրակի մ'ը՝ որ թերեւս վերջինն էր աշնային չորուկ օրերուն, երբ մէկ կողմէ Նոտոսը կապոյտ անդորրը կ'ասնար, պառաւ մը ու թարմ աղջիկ մ'՝ անկողնին չորս ծայրերէն բռնած հիւանդ մանուկ մը կ'հանէին դուրս խրճիթին իբր դուռ ծառայող ծակուտկէն։ Հիւանդը խրճիթին քովիկը գտնուած կոճղին կրթնցուցին արեւին ճառագայթներուն տակ, որուն կենդանարար ցոլքերէն կ'յուսային թերեւս թէ պիտի կազդուրուէր։

Սաթինիկ—այս էր անունն այն աղջկան.— ամէն առտու այդպէս զի ըլլէն մանրանք կ'երթար աշխատելու համար, և երեկոյին օրուան աշխատութեան վարձքովն ապրուստ ճարելով կ'վերադառնար։ Սաթինիկ՝ իր քրքջուած զգեստներուն տակ դեռ հազիւ տասնեւչորս տարեկան, գեղեցիկ էր. իր աչքերը դաշտերու պայծառ երկինքին կապոյտը դողցած էին և իր վարսերը թաւուտ խարտի պէս վայելուչ պսակ մը ձեւացուցած էին նորա ճակտին վրայ ու այտերուն շուրջը։ Զուարթ էր ու կայտառ, դաշտերու եւ մացառներու թռչուններուն պէս։ Անհոգ ու անտարբեր, անգիտակ իր վիճակին, ապագայի անորոշութեան վրայ և ոչ իսկ կ'խորհէր, ու ամէն օր իր գործին կ'երթար, կարծելով թերեւս թէ այդպէս անընդհատ պիտի շարունակուէր այդ մանարանի ընթացքն, ուր իրեն պէս հարիւրաւոր որբուհիներ և այրիներ տաօրեայ հաց կ'ճարէին՝ իրենց աշխատութեանց փոխարէն ստանալով չնչին աւուրչէք մը։ Առաւօտ մը անձրեւ կանուխէկ սկսած էր թնթնալ. այն օր անընդհատ մինչեւ իրիկուան մանրանոցը տեղացած ու աշնային ցօղով թամկացած տերեւներ հողը շողախելով աղմուտի մը վերածած էր . . . դժուար էր խրճիթէն դուրս ելնել, այլ ի՞նչ օգուտ, հարկ էր... ուստի Սաթինիկ համակերպած իր բախտին ու պարտականութենէն մղուած՝ դարձեալ անփոյթ ու անտարբեր ողմին մէջէն սայթաքելով, իյնալով մինչեւ գործարան կ'երթար ամէնէն ալ կանուխ, թրջամթաթաւ, ցեխոտած։ Այդ օր գործարանին մէջ կարծես չար ոգի մը մտած էր. լուռ էին հոն. բանուորուհիներէն շատեր եկած չէին, և արդէն ժամանակն ալ յառաջացած ու դեռ գործարանին շոգեշարժ սուլիչին սուր ձայնը չէր լսուած. . . այն ատեն փսփսուք մ'ելաւ որոնց մէջ։ Ամէնուն ալ սրտերը նախազգացման անսպառ վախերով համակուած էին. չէին համարձակեր այդ շարաշուք լռութիւնը խզել, որով մեռելական սպասութիւն մը տիրած էր հոն, ուր դեռ երէկ մեքենաներու ճռինջը խուլ աղմուկ մը կ'հանէր և բանուորուհիներու գեղջկական զուարթ երգերն օդը կ'լեց-

ցնէին, հո՛ն, ուր դեռ երէկ չոգեշարժ մեքենան իր բովանդակ վիթխարի ոյժովը ամբողջ չէնքն ոգեւորութեան մէջ դրած էր, հո՛ն, ամէն բան լուռ էր այդ օրը...: Գործարանը պիտի փակուէր: Դաշտերուն ծայրը գետակին մօտիկ գտնուած անշուք ու ցած խրճիթը տանող ճամբուն վրայ այս անգամ ալ գլխիկոր աղջիկ մը՝ փոքրիկ ծրար մը սեղմած իր անութին տակ, կամաց կամաց կ'յառաջանայ անհոգ աղջամղջային մառայլութեան մէջէն թնթնացող անձրեւի կաթիլներուն տակ: Հորիզոնին վրայ շղթայակապ բլուրներու գագաթներէն դէպ ի վար, դէպ ի դաշտերը կ'տարածուին ամպերու մռայլ կուտակումներ ծուխի ծուխի բզկտուելով: Բնութիւնը վրդովուած էր. տեղատարափ անձրեւի մը նախակարապետ գոլորշիներն երկնքին վրայ թաւալգլոր՝ աւելի եւս խտանալով ամէն կողմ գորշ մթութիւն մը կ'սփռէին: Անդին խրճիթին մէջ հիւանդ մանուկը՝ ջղային տագնապներով կ'տառապի. պառաւն՝ անոր սնարին մօտ սեւ վարդարան մը ձեռքն եւ ցամքած արցունքի երկու կաթիլներ աչքերուն մէջ, անիմանալի բաներ մը կ'փսփսայ... Թերեւս աղօթք մը կ'քրթմնջէր: Սաթենիկ՝ բոլորովին թրջած խրճիթէն ներս կը մտնէ ու լուռ յառաջ չեչտով մը կ'պատմէ ամէն ինչ որ կրցած էր ըմբռնել իր միամիտ գլխուն մէջ: Պառաւն՝ հակառակ տարիներու բեռին տակ կորացած քամակին, դեռ մտացի լինելով զգաց ճիւաղ իրականութիւնն, իր աղջկան անմեղունակ բերնէն թափթփած կցկտուր բառերէն: Մտատանջութեան սեւ վարագոյր մը քաշուեցաւ մէկէն անոր արդէն խոկ անկենդան աչքերուն վրայ ու դէմքին ալ վրայ: Ձմե՛ռ էր, ձմե՛ռ ու ցուրտ, դաշտերն ու արտեր մեռած էին. ո՛չ մացառներն, ո՛չ ալ անտառներն ունէին այլ եւս վայրի պտուղներ, որոցմով գոնէ կարելի ըլլար սնանիլ . . . ամէն բան մեռած էր իրենց համար, ամէն յոյս վերջացած . . .: Աստուած ողորմի աղքատին:

Պառաւն ընդ երկար մտախոհ մնացած էր ու երբ սթափեցաւ փոքրիկ հիւանդին տատամթախիծ հեծկլտուքներէն, տեսաւ որ Սաթենիկ ետեւն հողին վրայ ծնրադիր կ'աղօթէր... որմէ ետք ելնելով հաւատքի միամիտ այլ զօրաւոր չեչտով մ'ըսաւ. —Մա՛յր. Աստուած ողորմած է...: Աղօթենք միայն Անոր...:

Ատրպազար. Ա. ՏԱՐԱՋԱՐՑԻՆ

ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐԸ Յ'ԵԴԵՍԻԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ՈՒՐՖԱ, 7 մայիս 97

Ապրիլ 20ին'—Նոր Կիւրակէ,— Տ. Խորէն Սրբազան Ս.Սարգսի վանական Տաճարին մէջ Սեւերէկի եկեղեցւոյն համար քահանայ ձեռնադրեց գիւղաքաղաքին բնիկներէն զՊ. Մարտիրոս Բարազամեան: Սոյն կրօնական հանդիսին ներկայ էին Առաջնորդ. Տեղապահն և խուռն բազմութիւն: Այս ընծայացուին ձեռնադրութիւնը վերստին յիշողութեան բերաւ վիճակիս սահմանին մէջ՝ ամէն կողմ քահանայի պակասութեան խնդիրը: Թողունք որ Սեւերէկ առ այժմ իր տեղացի մէկ ծեր վարդապետովն ու այս անգամի նորընծայովը բաւականանայ, բայց տեղ կայ որ բոլորովին զուրկ կ'մնայ եկեղեցական խնամքէ: Մսկալին գիւղն՝ այս կարգէն է, նոյնպէս Սրուճի գիւղօրէք, որք երբեմն գոնէ այցելու քահանայի երես կ'տեսնէին. անկէ ալ զուրկ կ'մնան յարմէնատէ պակաած է թեմական կեդրոն եղող քաղաքիս մէջ կրօնականաց թիւն, ուր 2 հինէն և 1 վերջէն եղած միայն 3 անբաւական քահանայք կ'գտնուին՝ հանդէպ մեծ ու բազմազխի հոգեւոր կարօտութեանց: Պարագայից բերմամբ ուրիչ թեմէ Պիրէճիք փոխադրուած միակ քահանայն կ'պարտաւորի երբեմն տեղն անխնամ թողլով Նիզիպ այցելու, ուր տեղի ազգայինք բոլորովին լքեալ վիճակի մէջ են: Կարմունջ գիւղն ալ՝ միայն երկու ծերունի ու տկար քահանայից խնամոց տակ մնացած ըլլալով՝ սախրաղական կարօտութիւն ունի քահանայի: Պէտքը կա՞յ յիշելու մեր միւս թեմերը՝ Ճիպին, Եհնէչ, Բումէ-Պաշէ, որք այժմ՝ միամեայ պաշտանեաժամ. Այնթապէ փոխ առնուած երկու նորընծայ քահանաներով կ'կառավարուին եւ այդ պայմանաժամին մէկ կարեւոր մասն արդէն անցած է: Եթէ այսպէս ցաւալի է քահանայի պակասութիւնն, ո՞րչափ աւելի դժբախտութիւն է նոյն իսկ արժանաւոր քահանայացուներու բացակայութիւնը: Առաջնորդարանի մտատանջութեանց մէկն ալ քահանայական այս խնդիրն է, բայց հակառակ Տեղապահ Հօր ջանից և ձեռնադրութիւնը դիւրացնող Ս. Եպիսկ.ի մը ներկայութեան՝ ժողովուրդն ամենուրեք հոգեւոր պաշտօնէից խնամքէն զուրկ չթողլու աշխատութիւնք դժուարութեանց կ'հանդիպին՝ ի չգոյէ յարմար քահանայացուներու: Իրաց այս վիճակին մէջ՝ ամէնէն բարեպատեհ ժամանակն է մաղթել որ «Աստուած քարերէն յարուցանէ Աբրահամու որդիներ — և որ աւելի ճիշդն է՝ Մելքիսեդեկի յաջորդներ»— այս գաւառի խեղճ ժողովրդեան համար:

* * * Լաւագոյն՝ և հնձոց համար յոյժ նպաստաւոր գեղեցիկ գարուն մ'եղաւ տարւոյս այս եղանակը, բայց ցաւալի է որ գաւառիս շրջանակին մէջ տեղ տեղ մարախ երեւան ելնելով բաւական վնասներ պատճառեց ցանքերուն եւ տակաւին ի վիճակի է իր աւերիչ ընթացքը շարունակելու:

* * * Գոհութեամբ կ'ծանուցանենք որ անցեալ տարի քաղաքիս հայ վարժարանաց վերաբացումն իր դրամական նպաստովը դիւրացնող Անգլիացի մարդասէր ամոլն՝ յառաջիկայ Սեպտ. 1 էն սկսելով նոր տարեշրջանին համար եւս որոշեց տալ իր կրթական նպաստն, այսպէս կարելի ընելով մեր վարժարանաց շարունակել նախորդ տարիէն ի վեր սկսած բարւոքեալ ուղղութեան մէջ: Միայն թէ այս մարդասիրական նպաստէն ո՛ր և իցէ օգնութիւն չի կրնար ըլլալ դասատուի կարօտներուն, որք առաւելութիւն են՝ համեմատութեամբ՝ գտնուող ուսանողաց մեծ թուոյն: Կեդր. Ուսումն. Խորհրդոյ բարեդէպ յայտարարութեան վրայ՝ կիմանանք որ տեղւոյս Առաջնորդարանէն դիմում եղած է նոյն Պատ. Խորհրդոյն՝ հարկ եղած դասագրոց հայթայթման համար: Յուսամ եմք որ այս օգնութիւնը պիտի հասնի ընդհուպ, դիւրելու համար մարդասիրական նպաստից շնորհիւ բացուած վարժարաններու ընթացքին կանոնաւորութիւնը: Գ. Կ. Ո.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇՐՋԱՆ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԵԱՆ

—Եթէ Զինադադարն Հաշտութեան չյանգի, ի՞նչ պէտք է ընել Աթէնքը պաշտպանելու համար:

—Եթէ չուտով Հաշտութիւն չկնքուի, Եօրկիոս Թագաւորն և արքայական գերդաստանը պիտի կրնա՞ն Յունաստան մնալ այլ եւս:

—Ի՞նչ պէտք է ընել Էթնիքէ Էդերիային:

— Ասոնք են երեք մեծ հարցերն որք կ'զբաղեցնեն զՅունաստան, ինչպէս կ'տեղեկանանք Աթէնքի վերջին լրագրերէն:

Էտհէմ փաշա պարապ չի կենար Տոմոքոյի և Զէյթունի միջեւ: Ինչպէս յայտնի է, Հելլէնք Օթրիս լերանց գագաթներն ալ թողած են թշնամին, որ հիմա կ'գտնուի այն երկրին մէջ իսկ որ Յունաստանի ձեռքն էր իր անկախութեան հռչակուած օրէն ի վեր: Այն երկրին մէջ քանի մը ժամուան տեղ կրնան ամրակոծել օսմ. թնդանօթները: Մեր պատմագէտ աշխատակից այսօր կ'նկարագրէ Զէյթունի հին պատերազմը: Բայց այս անգամ Զինադադարին ծանուցումէն քիչ առաջ մաղ մնացած էր որ օսմ. բանակը գրաւէր նաեւ Զէյթունը: Բայց Զինադադար եղաւ, և Զէյթուն չառնուեցաւ: Երեկի սուրհանդակաւ առնուած անգլ. լրագիրք՝ հաւանական կ'գտնեն որ Էտհէմ փաշա իր արշաւանքը շարունակէ, և այն ատեն կ'երեւի թէ Հելլէնք պիտի չկրնան դիմադրութիւն փորձել ի Զէյթուն, այլ պիտի համախմբին Թերմոփիլի մէջ և շուրջը: Հելլէնութիւնն իր բովանդակ ճիգը պիտի թափէ անդ՝ յաղթական թշնամին կասեցնելու, կամ գո՛նէ ժամանակ վաստկելու համար:

Թերմոփիլի մասին կարծիքները կ'զանազանին: Գերման թերթեր գրեցին թէ Մելունայի կիրճէն անցնող բանակին համար Թերմոփիլ աճարկու նշանակութիւն մը չի կրնար ունենալ: Իսկ անգլ. մի քանի նախկին զինուորականներ որք պտըտեր էին այն կողմ, Թայմզի վերջին թիւերէն միոյն մէջ հետեւեալն հրատարակեցին այս մասին.—

«Յայտնի է թէ Սպարտացիներուն և Պարսիկներուն համբաւաւոր ճակատամարտէն ի վեր, Թերմոփիլի երկայնութեամբ ծովն ետ քաշուած է բաւական տեղ, որով ծովեզերքը քերող անցքը լայնցած է: Առով հանդերձ, Թերմոփիլի կիրճին ռազմագիտական կարեւորութիւնն յոյժ մեծ է: Սարերը կ'տիրապետեն ծովեզերքի ճամբուն, զոր փոքրիկ ոյժ մը կարող է անանցնելի ընել, մինչ ծովուն մօտ գտնուող տափարակը ճախճախուտ է և փոսերով ընդհատուած: Սպերքէոսի ընթացքն այնպէս է որ թշնամին կ'պարտաւորի կամ Ալամպայի կամրջէն անցնիլ՝ սոսկալի կրակի մը հանդուրժելով, կամ գետին ձախ կողմն ընթանալ և զինուորական կամուրջ մը նետելով, աւելի վարէն անցնիլ, բայց հոն ալ ոչ նուազ սաստիկ կրակ մը կ'կրէ: Զենք գիտեր թէ ի Մալիաքօ Քոլփօ ջուրը բաւական խորո՞նկ է որ նաւատորմը կարենայ գործել հոն: Միւս ճամբան, որ է Տէլակիի, բլուրներէն կ'անցնի գետին ակէն դէպ ի հիւսիս մէկ ու կէս մղոն հեռի, ճարտարապէս դարձուած զիկզակներով. այս ճամբայ եւս շատ աղէկ կրնայ պաշտպանուիլ, և խիստ դժուարանցանելի տեղ մը կ'առաջնորդէ: 5,000 զօրք բաւ է այս կիրճերէ մին կամ միւսն անսահման ժամանակ պաշտպանելու: Բռնուելիք տեղն ո՛չ այնքան Թերմոփիլ պիտի ըլլայ որքան աւելի բարձր սար մը ուր Դելփիսի ուղին կ'մեկնի հովտէն: Հոն բլուրներու չորք մը կայ որ երկու ճամբաներուն ալ կ'հրամայէ, և այն բլուրներու գագաթին վրայ շարուած զօրախումբ մը բնաւ երկիւղ չունենար որ իր հաղորդակցութիւնք կարենան ընդհատուիլ:»

Այս ռազմագիտական բացատրութիւնք, պաղ արեամբ գրուած, չատ լաւ կ'կարդացուին անշուշտ: Բայց նախ'նք Հելլէններուն վրայ բաւական պաղարիւնութիւն մնացե՞ր է՝ այս գիտնական բացատրութիւններէ օգուտ քաղելու համար:

Եթէ օսմ. բանակն Աթէնքի մէկ գաւառէն ներս մտնէ, որոշուած է որ Եօրկիոս Թագաւոր իր բոլոր գերդաստանն հաւաքելով մեկնի դուրս ելնէ, և առ յաւէտ թողու զՅունաստան: Հելլէնք անկէ ետքն Ազգային մեծ ժողով կազմելով պիտի որոշեն թէ նոր թագաւո՞ր մը կ'ուզեն թէ ոչ՝ Հանրապետութիւն: Կ'մնայ տեսնել թէ Եօրկիոս Թագաւորին ազգական եւ խնամի արքայական և կայսերական գերդաստանք այն գերագոյն ճգնաժամին մէջ բան մը պիտի փորձե՞ն զինք գահուն վրայ պահելու համար:

«Եւ ո՞վ է այս ամէն աղէտից պատճառը.—Զէ՞ մի որ Էթնիքէ Էդերիան»:

—Այս հարց-պատասխանին Աթէնքի այլ եւ այլ թերթերու մէջ կ'գտնուի ժամանակէ մի վեր: Էթնիքէ Էդերիան առաջ կ'ամբաստանուէր միայն իր քաղաքական անխոհեմութեան համար, Տէրութեանց քաղաքականութիւնն բաւականին հաշուի չդնելով հելլէն ազգն ի պատերազմ գրգռելուն համար: Կ'ամբաստանուէր նաեւ իր անդամոց զինուորական խակութեան համար, որով տեղ մը չկրցան յաջող չարժում մը յառաջ բերել: Սահմանակից գաւառներուն Հրեաներէն զատ, Ուլահներն եւս արժանացան կայսերական գոհունակութեան, որպէս արդէն գրուեցաւ լրագրերուն մէջ. որովհետեւ ո՛չ միայն՝ իբրեւ Բրիտաննայ՝ Հելլէններուն թեր չելան, այլ գործնականապէս սատարեցին կայս. բանակաց յառաջխաղացման: Այս առթիւ Բուցօվլահներուն արտօնութիւն շնորհուած է ընդ փոյթ տնօրինելու իրենց եկեղեցական և դպրոցական ինչ ինչ առկախ գործերը: Օսմ. հպատակ Յոյներն եւս, սահմանակից գաւառներու մէջ, հանդարտ կեցան, և Էթնիքէ Էդերիան չկրցաւ ապստամբական կարեւոր շարժում մը յառաջ բերել Մակեդոնիոյ կամ Եպիրոսի մէջ: Բայց հիմակ Էթնիքէ Էդերիայի անդամներուն նոյն իսկ անձնական արժանապատուութեան դէմ ծանր ամբաստանութիւններ կը լսուին: Աթէնքի լրագիրք ամէն օր մէկ յայտնութիւն կ'ընեն Ընկերութեան անդամներուն գողութիւններուն, գօշաքաղութիւններուն և այլ անձնական եալերկլի գործերուն վրայ: Նոյն իսկ Զէյթունի մայր-եկեղեցին արծաթէ աշտանակները գողնալով ծախող Ընկերութեան անդամներէն ի՞նչ ազգասիրութիւն, ի՞նչ անձնուիրութիւն կամ անկեղծութիւն կ'սպասուի, կ'հարցնէ Բրօյէս: Մ. Ռալլիի դահլիճ խիստ քննութիւն մը հրամայեց Ընկերութեան արարքներուն վրայ: Ընկերութիւնն հոգ չըներ. որովհետեւ պատրաստ է եղեր ապացուցանել թէ նոյն իսկ ամենաբարձր անձնաւորութիւններ, արքայական պալատէն սկսեալ, իրեն համամիտ գտնուած էին, և թէ պատերազմէն նախկին մէջ իր համախոհներ մեծ թիւ մը կ'կազմէին: Թերեւս այս խրողութեան ակնարկելով է որ Աւստրիոյ կառավարական լրագիրք Բէ—զանդ—էին երեկի թուով յիշուած խորհուրդը կուտան Եօրկիոս Թագաւորին:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԸԼՏԸԶԻ կայս. Պալատան չրջակայ հիւանդանոցին մէջ դարմանուողներէն 4 սպայ ու 27 զինուոր ապաքինելով դուրս ելան: Օսմ. տիկնանց կողմէ դնուած վիրաբուժական գործիները նուիրուեցան նոյն հիւանդանոցին:

ԳԵՐՄԱՆ կառավարութիւնը փափաք յայտնեց Յունաստանի ելմտական վիճակին այնպէս մը կարգադրել որ ապահովութիւն մ'ընծայէ գերման պահանջատիրաց:

ՏՈՔԴ. Նասէի՝ գերման կարմիր խաչի բժիշկին՝ վէրքերն աղէկնալու վրայ են:

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլ. նաւատորմին մեծ մասն ի մօտոյ Պիրէոն պիտի երթայ:

ԿԱՄԱՒՈՐՔ.—Էտհէմ փաշայի խնդրանօք, կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ թէ՛ Թեսալիոյ և թէ Եանեայի բանակաց մէջ գտնուող կամաւորք արձակուին: Ասոնց մեծ մասը զէնքերնին յանձնելով իրենց տեղերը դարձան: Ցետ այսօրիկ կամաւոր պիտի չընդունուի:

ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՀԻԿԻ ընկերութիւնը չոգենաւ մը վարձեց, որպէս զի Թեսալիոյ և Եանեայի կողմը գտնուած օսմ. վիրաւոր զինուորք Վոլոյի ու Բրէվէզայի նաւահանգիստներէն Կ. Պոլիս բերուին:

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Բէնդէքիրդաղիոյի և Լուրոսի ճակատամարտներուն մէջ վիրաւորեալ օսմ. զինուորք դարմանուեցան Լուրոսի ու Եանեայի կողմն հաստատուած հիւանդանոցներու մէջ: Ասոնց մեծ մասն ապաքինեցան եւ այժմ փոքր մաս մը միայն կ'դարմանուին:

Զի.—Պրուսայէ երէկ 68 ձի Կ. Պոլիս բերուեցաւ հեծելազորաց համար:

ԹՐԻՒԱԼԱՅԻ Գայմագամն հեռագրած է ներքին գործոց նախարարութեան թէ Թրիխալայի մէջ ու շրջակայքը կատարեալ անդորրութիւն կ'տիրէ և թէ բնակիչք իրենց տեղերը վերադարձած են ու իրենց գործերովը կ'զբաղին:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Թագաւորն անցեալ ուրբաթ Աթէնքի ռուս դեսպանին հետ ժամ մը տեսակցելէ յետոյ խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ վարչապետին ու պատերազմական նախարարին հետ: Մ. Ռալլի նախապէս տեսակցած էր Իտալիոյ դեսպանին հետ:

—Ամերիկացի զօր. Նիլըսն, որ Կ. Պոլսէ Աթէնք գացած էր, հոն վարչապետին ու պատերազմական նախարարին հետ տեսնուելէ յետոյ Մոլօ ուղեւորեր է. գրուելի է տեղւոյն հրամատարին ու 12 ձիաւոր դրուին ամերիկացի զօրավարին տրամադրութեան տակ:

—Իտալական Ռէ Ումպէրթօ զրահաւորը Ֆալէր ժամանեց:

ՄԱՀՄՈՒՏԻԷ Ստիմպէշն չոգենաւն, որուն մէջ կային ուղեւորներ և զինուորական գոյքեր, երէկ Սեւ ծովէն Գավագ հասաւ: Ուղեւորք Կ. Պոլիս բերուեցան և Ստիմպէշն իր ճամբան շարունակեց դէպ ի Թէքիրտաղ: Բուրսա չոգենաւն ալ, որ զինուորական գոյքերով և այլնով Սեւ ծովէն կուգար, երէկ ժամ 8 ին Կավաքներն անցնելով ուղղակի Թէքիրտաղ գնաց: Գայզէրի չոգենաւն ի Թէքիրտաղ իր բեռը պարպելէ յետոյ երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ:

ՊԻՐՈՒԹԻ մէջ տիկնանց յանձնաժողովներ կազմուած են որք նպաստներ կ'հաւաքեն օսմ. վիրաւոր զօրաց համար:

ՈՒՐԼԱՅԻ մէջ (Ալյան) այս չաբթու ալ 140 տունուոր հելլէնք օսմ. հպատակութիւնն ընդունեցան, որով հելլենահպատակութիւնը թողածներուն թիւն հասած է 2026 հոգի (440 տունուոր):

ԴԱՐԴԱՆԷԼԻ Հրեայք հազար կտոր ճերմակեղէն նուիրեցին ի նպաստ օսմ. վիրաւոր զօրաց:

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ. — Մախսուսէի Պէյքօզ չոգենաւն երէկ Թէրսանէէն ինչ ինչ իրեղէններ առնլով օսմ. նաւատորմին տարաւ ի Դարդանէլ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւն. —

ԲԱՐԻԶ, 30 մայիս.—Յունաստան սաէ ընդդիմութիւն չըներ կանոնաւոր զինադադարի մը կնքման, ինչպէս որ Թուրքիա պահանջած էր:

ՎԻԵՆՆԱ.—Բալլ-Հաուզ-Բօռէսփոնտէնց կիմանայ Աթէնքէ թէ գահաժառանգ Կոստանդիանոս իշխան արտասահման պիտի երթայ հաշտութեանը կնքուելէ յետոյ:

ԱԹԷՆՔ.— Էթնիքէ Էդերիայի դէմ Մ. Տէլեանիի լրագրին՝ Բրօյէսի խիստ հրատարակութիւնք նոր վէճեր յարուցին:

ԱԹԷՆՔ.—Իշխանն անգլ. կառավարութեան կողմէ հրաւիրուած է Թագուհւոյն յոբելեանին ներկայ գտնուելու: Աթէնքի մամուլը կ'վիճաբանի սա խնդրոյ վրայ թէ իշխանին այս հրաւէրն ընդունիլը պատշա՞ճ է թէ ոչ:

Ցա—նէյէ.—ԲԱՐԻԶ.— Յունաստանի արքայական գերդաստանին կացութիւնը չատ ծանր է. փախչելու կ'պատրաստուի եղեր: Տէրութիւնք միջոցներ ձեռք կ'առնուն արքայական գերդաստանին պաշտպանութեան ու ապահովութեան համար: Հելլէն կառավարութիւնն Յունաստանի մօքստամաց հասոյթները գրաւ պիտի տայ եղեր իբրեւ երաշխաւորութիւն պատերազմական տուգանքին: Աթէնքէ առնուած վերջին հեռագրեր ծանր անկարգութեանց երկիւղ կ'յայտնեն:

ՎԻԵՆՆԱ.— Պաշտօնական աղբերց մէջ գրոյց կայ թէ Տէրութիւնք պիտի ստիպեն եղեր զՅունաստան որ իր բանակը քսան հազար հոգիի իջեցնէ և թող պիտի չտան որ նաւատորմ ունենայ:

ՊԵՐԼԻՆ. — Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարն երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Պերլինի հելլէն դեսպանին հետ:

ԲԱՐԻԶ.— Կ'հաւաստեն թէ Տէրութիւնք պիտի երաշխաւորեն Յունաստանի կողմէ Թուրքիոյ վճարելի պատերազմական տուգանքը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. ժողովին մէջ ներքին գործոց նախարար Մ. Պարթու հարցապնդման մը ի պատասխան ըսաւ թէ Պազարին հրդեհն յառաջ եկած էր լուցկիէ մը որ Սինեմադոկրաֆին լամպարին եթերը բռնկցուցած էր: Քննութիւնք կ'կատարուին պատասխանատուներն երեւան հանելու: Ոստիկանութեան տեսուչը չէր կրցած հսկել, զի Պազարին հանրային հաստատութիւն մը չէր: Վարչապետը դահլիճը պաշտպանեց կղերասիրաց մեղադրանքներուն դէմ: Երեսփ. ժողովն ընդունեց կառավարութեան պահանջած պարզ օրակարգը: Երեսփոխան Մ. Տէլքասէ հարցապնդում ըրաւ կառավարութեան ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ: Վարչապետը մերժեց այն ստարկութիւնը թէ դահլիճն աջակողմին կ'յենու և ըսաւ որ իր մեծամասնութիւն հանրապետական է: Նախարարութեան յայտարարութիւններուն հաւանող օրակարգ մը քուէարկուեցաւ 231ի դէմ 296 ձայնով:

ՎԻԼՀԷԼՄ կայսր Սեպտ. 20ին Բէշդա պիտի երթայ: Ֆրանց Եոսէֆ կայսր Բէշդայէ Վիեննա դարձաւ:

ՎԻԵՆՆԱՅԷ կ'հեռագրեն թէ քաղաքական կացութիւնը չէ բարւոքուած: Ֆրանց Եոսէֆ կայսր կ'բաղձայ որ Պատէնի կոմսին դահլիճը չհրաժարի: Երեսփ. ժողովոյ մէջ գերման կուսակիցք կ'չարունակեն իրենց պայքարը նախարարութեան դէմ՝ լեզուաց խնդրոյն առթիւ: Գահաճառի ուղերձին վիճաբանութիւնն աւարտելէ յետոյ Երեսփ. ժողովոյ նիստերը պիտի դադրին: Վիճաբանութիւնն երեք տեղի պիտի ունենար:

ՍԵՐՊԻՈՅ Երեսփ. ժողովն յուլիսին պիտի գումարի:

ԲԻԶԱՅԻ մայր եկեղեցւոյն մէջ անցեալ Շր. Աստուածածնայ պատկերի մը օծման պահուն, ժամ մը վար ինկաւ և սեղանի ծածկոյթ մը բռնկեցաւ. թէեւ անմիջապէս մարեցին, բայց խուճապ մը տեղի ունենալով եօթն անձինք մեռան և 14 վիրաւորուեցան, որոց երեքը՝ ծանրապէս:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Իշխանն և իշխանուհին՝ Սաքս-Քոպուրկ-Կոթայի Ֆերդինանդ արքեդքսուհւոյն և Ֆէրտինանդ իշխանուհւոյն հետ Եչ. իրիկուն Վիեննա ժամանեցին: Կայարանին մէջ պալատի գործակատարը բարի գալուստ մաղթեց: Իշխանը ճամբան չարունակեց դէպ ի Սոֆիա: Ֆերդինանդ արքեդքսուհին Բէշդա իջաւ: Ֆէրտինանտ իշխանը մասնաւոր վակոնով մը կ'ճամբորդէ որ արեւելեան ճեպընթացին կապուած է:

—Պուլկարիոյ և Անգլիոյ միջեւ առեւտրական դաշնադրութիւնը վերջնապէս ստորագրուեցաւ մայիս 16/28ին: Կ. Պոլսոյ անգլ. դեսպանատան քարտուղար Մր. Լօու, որ դաշնադրութեան կնքման համար իբր անգլ. պատուիրակ Սոֆիա գացած էր, անկից ճամբայ ելաւ Կ. Պոլիս դառնալու:

ՄԱՐՈՔԻ արտասովոր դեսպանութիւնն, որուն Բարիզ ժամանումը ծանուցուեցաւ, անցեալ Գշ. պաշտօնապէս այցելութիւն տուաւ արտաքին գործոց նախարարին: Կառնդ-օթէլի առջեւ հետաքրքիրներու բազմութիւն մը հաւաքուած էր, բայց չկրցան բան մը տեսնել, որովհետեւ դեսպանն ու հետեւորդք գոց կառքերու մէջ էին: Արտասովոր դեսպանն է Սի Մուհամմէտ Պին Մուսա, որ Մ. Հանոթոյի յանձնեց Մարոքի եպարքոսին ինքնագիր նամակը: Պաշտօնական ընդունելութենէն յետոյ դեսպանն ու իր հետեւորդք պատեցան պաշտօնատան մեծ սրահներն, ուր ամէնէն աւելի հաւնեցան Ֆրանսական կարպետներուն որք շինուած են նշանաւոր նկարիչներու յատակաձեւերին համաձայն: Սի Մուհամմէտ Պին Մուսա իր հետեւորդներով սեղանի հրաւիրուեցան. ոգելից ըմպելի բնաւ չգործածեցին. միայն կարկանդակներն եւ օշարակներէն ճաշակեցին. իրենց բնակած օթեանին մէջ ամէն օր մասնաւորապէս կերակուր կ'պատրաստուի. իրենց սպասաւորներուն կողմէ մորթուած անասնոց միսերը միայն կուտեն. սեղանին վրայ կ'դրուին միայն լիմոնատ, օշարակ, հանքային ջուրեր, եւայլն: Մ. Հանոթօ նոյն օրը փոխադարձ այցելութեան գնաց Մարոքի դեսպանին: Սի Մուհամմէտ Պին Մուսա չատ անսովոր է Միջերկրականի ճամբորդութենէն, որովհետեւ առաջին անգամ ծովէ կ'անցնէր: Դեսպանութիւնը տասնհինգ օրի չափ Բարիզ պիտի մնայ և պիտի այցելէ Ֆրանսական ոստանին նշանաւոր վայրերը:

—Մ. Ֆէլը Ֆօռ կիրակի իր ներկայութեան ընդունեց Մարոքի դեսպանութիւնը: Ներկայ էր նաեւ Մ. Հանոթօ:

ԴԱՆԻՈՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— 1896ին Դանիոյ արտածումն եղաւ իբր 164 միլիոն քուրոն (մէկ քուրոնը մէկ շիլինի չափ). 1895ին 165 միլիոն էր: Արտածումը գլխաւորաբար կ'կազմեն ոչխար, այծ, կով, եզ, հաւ, ձի, խոզ, միս, կարագ, հաւկիթ, բաղադէս, բանջարեղէն, մազ, ոսկոր և մորթ: Խոզի արտածումը գրեթէ դադրած է 1895 դեկտեմբերէն ի վեր, որովհետեւ Գերմանիա այդ թուականին արգիլեց խոզի միսի մուտքն իր երկրաց մէջ: Դանիոյ ներածումը 1896ին 34 միլիոն աւելի եղաւ 1895 էն: Արտածման ու ներածման տարբերութիւնն 130 միլիոնի եկամուտ մը կ'գոյացնէ որ 1895էն չորս միլիոն աւելի է: Բայց Դանիոյ արտածումներուն մէջ ամէնէն համբաւաւորն է պատուական կարագն, որ նոյն իսկ անգլ. կարագին դէմ կ'մրցի Անգլիոյ մէջ:

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆ ԵՒՐՈՊԱ.— Գերման վիճակագիր մը՝ Բրոֆէսէօր Հիքման, Եւրոպայի զանազան ազգաց կրթական վիճակին վրայ սա թիւերը հրատարակած է.— Զուիցերիա 1000 բնակչի վրայ նախնական վարժարանի 167 աշակերտ ունի, Շուէտ 160, Գերմանական կայսրութիւն՝ 150, Մեծն Բրիտանիա՝ 155, Նորվեկիա՝ 150, Ֆրանսա՝ 146, Հոլանտա՝ 143, Աւստրիա Հունգարիա՝ 130, Պելժիա՝ 110, Սպանիա 105, Դանիա՝ 100, Իտալիա 89, Յունաստան՝ 62, Պուլկարիա՝ 52, Պորթուկալ՝ 50, Ռումանիա՝ 41, Սերպիա, 33, Ռուսիա 21: Ի Շուէտ հազար նոր զօրքերու մէն կարդալ գրել չգիտէ, Գերմանիոյ կայսրութեան մէջ՝ 2, Դանիա՝ 5, Զուիցերիա՝ 22, Հոլանտա՝ 50, Ֆրանսա՝ 55, Պելժիա՝ 144, Աւստրիա-Հունգարիա՝ 220, Յունաստան՝ 300, Իտալիա՝ 390, Ռուսիա՝ 708 և Սերպիա՝ 793:

ԱՊԱԿԻԷ ԿՇԻՌ.—Զուիցերիոյ դաշնակցային խորհուրդն արտօնեց ապակիէ կշիռներու գործածութիւնը: Ասոնց շինութեան համար ապակիի մասնաւոր տեսակ մը կ'գործածուի՝ զոր խնամով կ'զտեն ու կ'պաղեցնեն անբեկանելի ընելով: Տասնէն մինչեւ 500 կրամնոց և 1էն 5 քիլոյնոց կշիռներ շինուած են. կոնաձեւ են և կոճակ մ'ունին դիւրաւ բռնելու համար: Կշիռին քանակութիւնը գրուած է կոճակին վերի մասին վրայ: Փորձերը գոհացուցիչ արդիւնք տուին, որով այս կշիռն ամբողջ Զուիցերիոյ մէջ պիտի գործածուի: Մետաղէ կշիռներէն աւելի աժան են և գործածութեան մէջ մաքուր կ'մնան:

ԼԻ-ՀՈՒՆԿ-ՉԱՆԿԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ.— Շուետացի նկարիչ մը, որ այցելութիւն տուած է Լի-Հունկ-Չանկի, կը նկարագրէ անոր բնակարանն, որ ծայրաստիճան աղտոտ է եղեր և խեղճ: Անձրեւը տանիքէն ներս կ'անցնի և պատերէն վար կ'վազէ՝ երկայն գիծեր գոյացնելով: Սրահը կահաւորուած է եւրոպական աթոռներով. պատերուն վրայ իբրեւ զարդ միայն երկու նկար կան, որք Լի-Հունկ-Չանկը կը ներկայացնեն՝ մին Պիզմարքի և միւսը Կլատսդընի հետ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը բաւական առողջացած ըլլալով, երէկ Պատրիարքարան իջաւ. այսօր եւս Ն. Սրբազնութիւն պիտի նախագահէ կրօն. Ժողովոյ նիստին։

—Հինգշաբթի տօն ըլլալուն պատճառաւ Քաղաք. Ժողովոյ նիստը տեղի պիտի ունենայ վաղը Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Մշոյ մեր յարգոյ թղթակիցը կ'գրէ մայիս 6 թուով թէ Մշոյ Բռնաշէնի Ս. Աղբերիկ վանուց միաբաններէն Տ. Պօղոսասար վրդ., որ 30-40 տարիէ հետէ հոգեւոր պաշտօն կ'կատարէր հոն, վերջերս վախճանելով, բաւական գոյքեր թողեր է Վանքին. բայց սոսր ազգականներն, հակառակ վանական կարգադրութիւններուն, հոն երթալով բոլոր ստացուածքը գրաւեր և առեր տարեր են։ Վանահայրական փոխանորդն Առաջնորդարանի դիմած է՝ գրաւուածները ձեռք բերել տալու և յօգուտ Վանքին գործածելու։

—Մշոյ մէջ գոհութեամբ իմացուեր է Ազգ. Պատրիարքարանի տնօրէնութիւնը թէ այն գաւառէն ալ 10 որբ ղրկուին Ազգ. Հիւանդանոցի Որբանոցը։ Առաջնորդարանն որոշեր է այս որբերն առնուլ Շատախու կողմերէն, ուր անոնք անպաշտպան տղաք աւելի շատ են։ Այս առաջնորդութեան ներքեւ արդէն բաւական թուով կ'գտնուին նոյն վիճակն ունեցող տղայք, որոց համար տեղական Որբանոցի մը պէտքն յայտ զգալի է։ Այս մասին ցարդ ... մը չեղաւ։ Մեր յարգոյ թղթակից անհունապէս նախամեծար կ'սեպէ որ ազգային մատակարարութեան ներքեւ աւելի համեստ միջոցներով տեղային որբանոցներ բացուին, քան Ազգին զաւակներն օտարներուն յանձնուին մէջ մէկ կողմ տարուելու համար։

—Երզրումէ կ'գրեն մեզ մայիս 10 թուով թէ տեղւոյն Ուսումնական Խորհրդին անդամներուն մէջ տիրող անհամաձայնութեան պատճառաւ ոմանք հրաժարեցան, և Խորհուրդը լուծուեցաւ։ —Մայիս 6ին իր քննութիւնները տուաւ Երզրումի անդրանիկ Մանկապարտէզն, որուն պաշտօնական անձնաւորութիւնք և ծնողք հրաւիրուած էին։ Մանկապարտիզպանուհի Ագնէս Տիկին Եսթերի Երզնկա ուղեւորութեան պատճառաւ, հարկ եղած էր փութացնել քննութիւնները։ Դաստիարակութիւնք պիտի շարունակուին իր հաստցած վեց օգնական Օրիորդներու միջոցաւ։ Ֆրէօպէլեան ուղղութեամբ կատարուած խաղերն, երգերը, փոքրիկներուն համարձակ պատասխաններն, երկրաչափական ձեւերու ճարպիկ վարժութիւններն են. շատ գոհացուցիչ նկատուեցան, և շնորհակալութիւն յայտնուեցաւ առ Տիկին Եսթեր։ Առաջիկային մէկ-երկու մանկապարտէզ եւս բանալու խորհուրդներ կան Կարնոյ Թաղ. ազգայնոց մէջ, որք կրթական գործերու մէջ մինչ նախանձախնդիր երեւցած են, թէեւ ամէն անգամ չեն կրցած իրենց գովելի բաղձանքներուն կատարումը տեսնել։

—Ադր. Պոլսէ կ'գրեն մեզ մայիս 18 թուով թէ տեղւոյն հայ խանութպաններն հիմակ առաջուընէ աւելի գործ կ'ընեն, որով առեւտրական դաւալի տեսուր հետեւանքներէն քիչ շատ կ'փրկուին. որովհետեւ տեղացի և գիւղացի Յոյներն աւելի Հայոցմէ առեւտուր կ'ընեն քան Հրեաներէն։ Հայ խանութպանք գոհութեամբ կ'նկատեն թէ առեւտուրի մէջ իրական տագնապն յաճախորդի պակասութիւնն է եղեր։ Այս պարագայէ օգտուելով, յարգոյ թղթակիցը խորհուրդ կուտայ հայ վաճառականներուն ու խանութպաններուն որ ապրանքին աւելի ... աւելի աժան և աւելի ճիշդ չափով տալով իրենց նոր յաճախորդները գոհ ընեն, և միշտապէս իրենց հետ կապեն։ Գովելի մրցումն աղոր մէջ կ'կայանայ։ Այս մասին մեր վաղուան թուով ալ պիտի խօսուի։

—Սօֆուլուի կայարանին մէջ պատահած շոգեկառքի ընդհարումին զոհերէն մին է Սարգիս էֆ. Սվաճեան, 25 տարեկան յուսալից երիտասարդ մը, որ դեռ մէկ ամիս առաջ մտած էր երկաթուղւոյ վարչութեան ծառայութեան մէջ։

—Սուլթան Չայըր Մասընէն (Պալքէսիր) Գրիգոր էֆ. Մկրեան մեզ կ'գրէ մայիս 15 թուով թէ տեղւոյն հանքին մէջ աշխատող հայ գործաւորներէն ի նպաստ որբոց հանգանակուած տասն ոսկիէն զատ, զոր Բիւզանդիոն ծանուցած էր, Ս. Զատկի առթիւ դարձեալ ի նպաստ որբոց վեց ոսկի հանգանակուած եւ Ս. Պատրիարք Հօր ղրկուած է, որ նամակաւ մը օրհնած է այս բարեսէր և պարզ գաւառացի հայ բանուորները։ Հանգանակութիւնը կատարեր են տեղւոյն հայ վարժարանին աշակերտք, որոցմէ երկուքն որբերուն վիճակին մէջ մէկ մէկ գրուած կարդացեր են Ս. Զատկի առթիւ պատրաստուած դպրոցական հանդէսին մէջ, մին արձակ, միւսն ոտանաւոր։

—Կեսարիոյ Թալաս գիւղաքաղաքէն տեղեկութիւն կ'տրուի մեզ թէ Որբանոց մը հաստատուեր է հոն միսիոնարաց ձեռօք, ուր 38 մանչ և 24 աղջիկ հայ որբեր կան հաւաքուած թէ՛ Կեսարիայէ և թէ շրջակայ գիւղերէն ։ Վիճակին Առաջնորդ Տ. Տրդատ վարդապետի բարեխնամ պահանջման վրայ թոյլտուութիւն եղեր է որբոց՝ Թալասի Հայոց եկեղեցին երթալ, շաբաթ և կիրակի օրերը միայն, սակայն չէ կրցած կարգադրութիւն մը տեղի ունենալ մեր մայրենի ուղղափառ Ս. Եկեղեցւոյ դաւանութիւնն ուսուցանել տալու որբոց, որք կ'յըրկուին բողոքական դպրոցը ։ Զարմանք են նաեւ որ այս Որբանոցի տնօրէնութիւնն յանձնուեր է բողոքական ՅՈՅՆ ընտանիքի մը, այր և կին, որք թէև օտարազգի բայց բողոքական դաւանութենէ ըլլալով, նախամեծար կ'համարուին քան Հայ. Ազգ. Եկեղեցւոյ զաւակները, թէեւ որբերն Ազգ. Եկեղեցւոյ զաւակներն են անխտիր ։

—Վառնայէ, Ադր. Պոլսէ, Պանտրմայէ, Ատաբազարէ և ուրիշ մօտակայ քաղաքներէ, ինչպէս և Էրզրումի, Խարբերդի և Մշոյ նման հեռաւոր քաղաքներէ երեկուան սուրհանդակաւ մեր ստացած նամակներ նոյն բանը կ'ըսեն, այսինքն՝ թէ այս տարի չափէն աւելի անձրեւ կ'տեղայ։ Հետեւապէս, Պոլսեցիք որ անձրեւի անօրինակ առատութիւն մը կ'տեսնեն այս տարի, գանգատելու այնչափ պատճառ չունին։ Թէ՛ Փոքր Ասիոյ թէ Ռումելիի կողմի հունձքերու մասին գուշակութիւնները լաւ են այս տարի։ Մշոյ դաշտին մէջ հողագործական աշխատութիւնք ուշ սկսած են անձրեւներուն պատճառաւ։ Եզներու լաւ քերը քէշ ըլլալուն համար, աշխատութիւնք դանդաղ յառաջ կ'տարուին։ — Ս. Պոլսոյ մէջ շատ տուներ ջուր կոխեր է։ Թունճա, Արտա և Մարիցա գետերն այնքան յորդեր են որ Գարա Աղաճի դաշտը ջրով ծածկուեր է և կայարանէն քաղաք նաւակով միայն կրնան երթալ։ Մարիցայի թուղթն այս տարի եւս ըստ իր բարի սովորութեան խղուած է ։

—Բարիզէ կ'գրեն մեզ մայիս 2/14 թուով թէ «Պ. Վահրամ Սըվաճեան՝ որուն նուագահանդէսներն ի Ժընեւ և ի Բարիզ քաջալերական յաջողութիւն գտան վերջերս, յունիս 1ին (Ն. Տ.) մեծ նուագահանդէս մը պիտի տայ Սէնդ Ճէյմս Հօլի մէջ, ի Լոնտոն։ Պ. Սըվաճեան բաց յեւրոպեան ընտիր հատուածներէ՝ պիտի նուագէ իր հայերէն հեղինակութիւններէն մէկ քանին։»

—Գէորգ վրդ. Նալպանտեան, որ Վառնա կ'գտնուէր, մեկնած է անոր Պուլկարիոյ ներքին կողմերը։

—Առ Արժ. Տ. Վարդան վրդ. Ցախըքեան Փոխ-Առաջնորդ Մշոյ վիճակին.— Ազգ. Պատրիարքարանի վերատեսչութեան արժանի անձ մը նշանակեցէք որ սասնոյ մեզմէ յատկապէս Մշոյ Խասգիւղի Ս. եկեղեցւոյն համար մեր նախաձեռնութեամբ պատրաստել հետեւեալ զգեստք և այլ եկեղեցական պիտոյքները ։ 1 Խըզբաբեյ Աւետարան, երկու կողմը արծաթապատ. 1 Ճաշու Աւետարան, երկու կողմը արծաթապատ. 1 Աւետիք Աւետարան, մէկ կողմը արծաթապատ. 1 Ցօնացոյց. 2 Շուրջառ տօքումա, արծաթ կոճակներով և սեւ չերիտով. 1 Փորուրար տօքումա սեւ չերիտով եւ ասչախով. 1 զոյգ բազկոց, սեւ չերիտով. 1 ժամարարի շապիկ, կտաւէ. 1 ժամարարի գօտի, 22 տրամ արծաթեայ կոճակով. 1 սաղաւարտ թէլլի ստոֆա, պաքֆոն խաչով. 1 վակաս թէլլի ստոֆա. 1 զոյգ ժամարարութեան հողաթափ. 1 Սկիհի ծածկոց եազմա. 2 Աւագ սեղանի ծածկոց, մին եազմա և միւսը չուլ. 2 Աւետարանի բանիչ, տօքումա. 2 Խաչի բանիչ, կաշ՝ 1 նշխարի տուփ. 1 լէհէն, իպրիք, պղինձ. 1 բուրվառ, պղինձ. 10 աշտանակ, պղինձ։— Խնդրելով որ դուք եւս մաղթեք մեզ հետ բոլոր նուիրատուաց համար արեւշատութիւն,

12 մայիս, 97 Մնամ աղօթարար
Կ. Պոլիս ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊՍ. ԱԼԼԱԹՃԵԱՆ

—Ազգային Հիւանդանոց.— Յառաջիկայ Հինգշաբթի (22 մայիս) որ է Տօն Համբարձման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի և 65րդ Տարեդարձ հիմնարկութեան Ազգային Հիւանդանոցիս, Ամեն. Տ. Տ. Մաղաքիա Սրբազան Պատրիարք Հայրն հրաւիրեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Ս. Փրկչի մատրան մէջ ի հանգիստ հոգւոյ Պզդճեան, Տատեան, Պալեան և այլոց բարերարաց, և այս առթիւ հոգեւորապէս մխիթարել Հաստատութեանս հարիւրաւոր պատսպարեալներն։ Զայս ի գիտութիւն բարեպաշտ ազգայնոց կ'ծանուցանեմք՝ի դիմաց Հոգաբարձութեան Հիւանդանոցի

Վ. Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Գ. Ի. ԵՎՐԷՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Տիարպէքիրի նահանգին Տէֆդէրտար անուանեցաւ Հալէպի նահանգին Տէֆդէրտար Էմին Ալի էֆ. որուն յաջորդեց Տիարպէքիրի Տէֆդէրտար Զիհնի էֆ։

—Այտընի նահանգին Մէնէմէն գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Միխալըճըքի Գայմագամ Արիֆ պէյ։ Մանաստըրի նահանգին Քէօփրիւլիւ գաւառակին Գայմագամի օգնական անուանեցաւ Քէրէսլինէի անցագրի պաշտօնեայ Յովհաննէս էֆ։ Սելանիկի Ջիհնէ գաւառակին Գայմագամի օգնական անուանեցաւ Թիմուրճիսարի Յունաց վարժարանին ուսուցիչ Տիմիրրի էֆ։

—Մուշի նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Տէրսիմի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Խօմէր էֆ. որուն յաջորդեց Պորտուրի ընդհ. դատախազի նախկին օգնական Խասաս էֆ։

—Ականակուռ Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. թիկնապահ և հետեւակաց ընդհ. մարզիչ Համբոհէմվէնէր փաշային, Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ արեւելեան երկաթուղեաց ընդհ. քննիչ Մ. Միլլէրի։ Բ. կարգի Շէֆգաթ՝ Համբոհէմվէնէր փաշային քրոջ՝ Օր. Ժիւլիէդային։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ. — Պոլսոյ Դատաւորին վճռագրոյն համաձայն վաղը կ'սկսի Մուհարրէմ ամիսն որ է տարեգլուխ արաբական 1315 թուականին։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Մ. Մարքով երէկ գիշեր Սօֆիա գնաց։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Ամերիկեան կառավարութիւնն երկու սնտուկ հնութիւններ նուիրեց կայս. Թանգարանին. ասոնք Ամերիկայի հին ժողովրդոց յատուկ հագուստներէ ու զէնքերէ կը բաղկանան։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ Նահանգաց քննիչ Շաքիր փաշա ի մօտոյ Սըվազ պիտի երթայ։

ԿՐԵՏԷ. — Պաշարումը վերնալէն վերջն ալ եւրոպական զինուորները պիտի չմեկնին կրետէէ և պիտի հսկեն արգիլելու զէնքերու ներածումը։ Կղզին Տէրութեանց պաշտպանութեանը տակ պիտի մնայ մինչեւ որ բարեկարգութիւնն հաստատուի ։ Գանտիայի թանգարանին տնօրէն Մ. Հաճիտաքի նամակ մ'ուղղելով ապստամբաց պարզեր է խաղաղութեան պայմաններն և յորդորեր է որ համաձայնին Մեծ Տէրութեանց հիւպատոսներուն հետ և ընդունին որոշեալ բարենորոգումները։ Կրետացւոց պատուիրակներն այս շաբթու պիտի գումարուին կամ ի Վամոս և կամ Ալիքիանու ։

—Շր. Հանեայի մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մ'զգացուեցաւ։

—Ծանուցուեր է ապստամբներուն որ նորոգեն ջրուղիները, գիտնալով որ յետայսորիկ նորէն ջրուղիներն եթէ աւրեն, իրենց համար ծանր հետեւանք մը պիտի ունենայ ։ Ասոր վրայ ապստամբք սկսեր են նորոգել ջրուղիներն և Գանտիայի մէջ ջուրի համար քաշուած նեղութիւնն անհետացեր է ։

ԹՂԹԱՏԱՐԸ. — Սերպիոյ մէջ հեղեղման անձրեւներ տեղացած ըլլալով մայիս 18/30էն սկսեալ Զարիպրոտի և Նիշի միջեւ կառախմբոց երթեւեկութիւնը դադրած է։ Հետեւաբար արեւելեան ճեպընթացն եւ եւրոպական կառախումբերը ցնոր տնօրինութիւն Կ. Պոլսոյ և Զարիպրոտի միջեւ միայն պիտի երթեւեկեն և մինչեւ Զարիպրոտի համար տոմսակ պիտի տրուի։

ՍԸՐ ԱՐԹԻՒՐ ՀԱՅԴԸՐ ու կինն առջի օրը Քէօսթէնճէէ Կ. Պոլիս եկան և հիւրընկալուեցան Անգլ. դեսպանատան մէջ։ Ինչպէս Վառնայի մեր թղթակիցը քանիցս գրած էր, Սըր Արթիւր Հայդեր բաւական նպաստած է Պուլկարիոյ հայ գաղթականութեան։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ հարցաքննիչ դատաւորք երբ ո և է անձ կոչելու պէտք ունենան, նախ անոր հպատակութիւնն ստուգեն և այնպէս կոչնագիր ղրկեն, որպէսզի հպատակութեանց խնդիրներու պատճառաւ գործերը չերկարին ։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նահանգին մէջ ալ ոստիկան-զինուորաց գունդը պիտի կազմակերպուի։

«ԱԺՏԷՐ», Սէհամ, Շէհամ թորփիլներու նորոգութիւնք աւարտած ըլլալով, երէկ աւազանէն դուրս հանուեցան և այժմ կ'սպառազինուին։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Անցեալ Եշ. Իզմիրի մէջ երկրաշարժի կարճատեւ այլ բուռն երկու ցնցումներ զգացուեր են։ Աստեղեկութեանց նայելով, միեւնոյն ատեն Չէշմէի, Գուշ-Ատասիի, Ուրլայի, Խօտէմիշի մէջ եւս զգացուեր են երկրաշարժի ցնցումները, բայց ո՛ և է վնաս չէ պատահեր։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ. — Թուրք լրագիրք կ'ըսեն թէ Դատական գործոց նախարարութիւնն ստուգած ըլլալով որ Նիկոմիդիոյ գաւառին ընդհ. դատախազի օգնական Րաշիտ պէյ և Գարամուսալի նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր Մուսթաֆա էֆ. Եաւալիյ աւազակներուն իբրեւ գողօնապահ ծառայած ըլլալու նպատակաւ ձերբակալեալ անձանց նկատմամբ օրինաց հակառակ ընթացքի մէջ գտնուեր են, հրաման բրած է ընդհ. դատախազութեան որ յիշեալ երկու պաշտօնատարները դատաստանի ենթարկէ։ Նիկոմիդիոյ դատարանն սկսած է արդէն դատել այդ դատին մէջ ամբաստանեալ անձերը։

ԹՈՐՓԻԼԱՆԱՒ. — Օսմ. երկու թորփիլանաւ Սոյքէս և Նոտէր, որք Եաւմուրթալըքի նաւահանգիստը կ'գտնուէին, հրաման ստացեր են Իսկէնտերունի և շրջակայ ծովեզերքներուն մօտ քննական պտոյտ մը կատարելու։

ՄԱՀԱՑԱԲԱՐՁ վագոններու ընկերութեան ընդհանուր տնօրէն Մ. Նակէլմաքէրս և քննիչ Մ. Նէֆ մայրաքաղաքս եկան։

ՄԷՔՔԷՅ գտնուող ուխտաւորք ճամբայ ելեր են իրենց տեղերը դառնալու։

ՕՏԱՐ ՄԱՐՏԱՆԱՒՔ. — Անգլ Թրաֆալկար զրահաւորն Իզմիրէն Կրետէ ուղեւորեցաւ ։ Ամերիկեան Սան Ֆրանսիսքօ մարտանաւն Իզմիր հասաւ ։

ՀՈՖԷ ՓԱՇԱ. — Նաւային Ֆերիգ Ճերմանիացի ֆոն Հոֆէ փաշա, որ օսմ. նաւատորմին մէջ կ'գտնուի, ամսոյս 15ին Նաւային Դարդանէլ երթալով, քաղաքին զանազան կողմերն աչքէ անցուցեր և կառավարական պաշտօնէից այցելութիւն տալէ յետոյ, Նաւրա վերադարձեր է, ուր կ'գտնուի այժմ օսմ. նաւախումբն։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՔ. — Եգիպտոսէն կ'գրեն թէ Մէքքէէ վերադարձող խալամ ուխտաւորաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է և թէ պատահած քանի մը մահերն ամենեւին վերաբերութիւն չունին ժանտախտի և այլ տարափոխիկ հիւանդութեանց հետ ։

ՀՐԵԱՅՔ. — Իզմիրէն կ'գրեն թէ ամբողջ հրեայ ընտանիք մը իսլամական կրօնքն ընդուներ է։

ԱՐԿԱԾ. — Երեկ առաւօտ ժամ 11ին միջոցները, Հայտար Փաշայի կայարանին մէջ, Ալի անուն թուրք Գապբիճայ մը կառախումբը պարանքը բեռցնել տալու ատեն, երկու վակոնները մէջտեղը մնալով ճզմուեցաւ և փէ մեռաւ ։

ԱՆՁՐԵՒ. — Պիլէճիկէն կ'գրեն թէ մէկ ու կէս ամսէ ի վեր գրեթէ ամէն օր անձրեւ կ'տեղայ, որ շերամագործութեանց մեծ վնաս կ'պատճառէ թթենիներու տերեւները թօթափելով ։ Եթէ անձրեւն այսպէս շարունակէ, շերամները բոլորովին պիտի փճանան, առանց տերեւի մնալով ։

ՈՃԻՐ. — Առջի գիշերն Նէտիգուլէի մօտ գինետան մը մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Ահմէտ ու Մուսթաֆա անուն երկու մարդոց միջեւ գինովութեան հետեւանօք կռիւ մը ծագելով Մուսթաֆա դաշոյնը քաշեց և իր ընկերոջ կռնակը մխելով ծանրապէս վիրաւորեց։ Ոճրագործը փախչելու պահուն ձերբակալուեցաւ։ Ահմէտ Ազգ. Հիւանդանոց տարուեցաւ դարմանուելու համար։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ Ընկ. Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուէնկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ ։

ՏՔԹ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ
Մասնագէտ ... ծննդաբուժական և իգական հիւանդութեանց. — Բերա, Եւրոպական Գալատասարայ Թիւ 17, ուր կ'գտնուի ամէն օր։ 1—30

ՄԵՂԱՆԱԽՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
20 ՄԱՅԻՍ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	Օ. Ո.	22 25
Օսմանիյէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթ.	ֆր.	105 50
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 —
Քաղաքի Ժէնէրալ օթթօմ.	»	6 30
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 20
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 16
Թրամուէյ բաժնեթ.		695 —
» Ժուխամիս		245 —
Թրամուէյ պարտամ.	ֆր.	495 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	340 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	— —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ուիթ օրուան	Օ. Ո.	6 25
» մէկ ամսուան	»	» — —
Ռում. երկ. ուիթ օրուան	»	» — —
» » մէկ ամսուան	»	» — —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 08
Անգլիական ոսկի	»	109 28
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 08
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 63

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	108 $\frac{13}{16}$
Փարիզ 3 »	ֆր.	23 07$\frac{1}{2}$
Ֆիօրին մանտա	»	10 95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ
ԼՈՆՏՈՆ, 31 ՄԱՅԻՍ

Օսմ. » Սէրի Ա.	»	66 —
» » » Բ.	»	37 37
» » » Գ.	»	21 75
» » » Դ.) բաց.	»	20 87
) գոց.	»	20 81
Փոխառութիւն Գասապա	Դ. Կ.	77 50
» Օսմ. 3$\frac{1}{2}$ %	»	96 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 06
Այտընի երկաթուղի	»	14 37
Եգիպտական Միացեալ	Դ. Կ.	107 50
Անգլ. քօնսօլիտէ	Ա. Ո.	113 56
Հելլենական 5 %	»	24 50
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	28 —
Ռանթ » 4 %	»	21 50
Ռուսական 3$\frac{1}{2}$ % 1891	»	— —
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	97 —
» նոր » 6 % 1892	»	96 12
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 250
Դրամազեղչ	»	2 —

ՎԻԷՆՆԱ, 31 ՄԱՅԻՍ

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	119 85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	57 70
Օսմ. Ռէժի	»	162 —

ՓԱՐԻԶ, 31 ՄԱՅԻՍ

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	»	20 97
) գոց.	»	20 95
» » » Բ.	»	37 20
» » » Գ.	»	21 85
Օսմանիյէ	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	106 50
Օսմ. Բաիօռիթէ	»	— —
Մաքսատուն	»	— —
Օսմ. Ռէժի	»	339 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	552 —
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	ֆր.	103 87
Քրէտի Լիոնէ	»	778 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3283 —
Իտալական Ռանթ	»	94 35
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 100
Դրամազեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 31 ՄԱՅԻՍ

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	91 25
Ռումէլիի երկաթուղի	»	108 60
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88 40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 305

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ անցեալ Ապրիլ ամսոյ մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են Հիւանդանոցիս.

Բիւզանդիոն լրագրոյ Տէր եւ Տնօրէն Բիւզանդ էֆ. Քէչեան 462 ղրշ. յանձնած է Հոգաբարձութեանս, զոր նուիրած են հետեւեալ բարեսէր ազգայինք. Բէրէմէթ գիւղի ազգայինք՝ ձեռամբ Պէհրիկեան վրդ. ի 200, Մարտիրոս Լութֆեան 100, Տէր եւ Տկն. Գրիգոր Նազարէթեան Ատաբազարցի 54, Ռուբէն Աբրահամ Նիկոմիդիացի 30, Արաուշէս Հալէպլեան 28, Սարգիս Ալապեան 20։ 10ական ղրշ. Գալուստ Եազմաճեան, Սինէմ Յովհաննէսեան ոսկերիչ, Յովհաննէս և Ենովք Ունիկեան ։ Նաեւ Ազնհ. Այրի Տկն. Ազնիւ Պ. Աստարճեան՝ ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս վիրաբուժական գործիք գնուելու համար յանձնած է Հոգաբարձութեանս 394 ղրշ. զոր հանգանակած է հետեւեալ բարեսէր Տիկիններէ և Օրիորդներէ.—Տկն. Մարի Նորատունկեան 60, Օրիորդ Բէճինա Բարլասի 60, Օր. Թէօփիստէ և Բէճինա Թոգաթեան 56, Տկն. Գոհնի Գաբամաճեան 54, Տկն. Սուլթան Միսաքեան 40, Տկն. Աթինա Գալֆայեան 24։ 20ական ղրշ. Տկն. Նելլա Ալալըմճեան, Տկն. Էֆթիկ Պասմաճեան, Տկն. Տիրուհի Ալեքեան, Տկն. բարեպաշտուհի Ոմն։ 10ական ղրշ. Տկն. Սօֆիկ Մուրատեան, Տիկնայք Նեգտարլինէ և Տիրուհի Թաշճեան։ Ընդհ. գումար 8319 ղրշ ։

Ազն. Կիւլպէնկեան եղբարց կողմանէ իւրեանց ննջեցեալ հօրեան հոգւոյն համար Ս. Զատկի երկրորդ օրն Հաստատու-

ՏՕՔԹՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէնդի յէ-ա-ւ-ո-ր-ն-է-ն (ըստ տարիքի), ծամօղ-ն-է-ն, եւ ոսկւոյ ար-տ-ա-ն-ո-ն-է-ն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւ-ի արտաժանն-ն-է-ն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուզճեանց դէմ)։

Գաղղիացի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խըխսօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւաստիելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձեռնները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղիին։

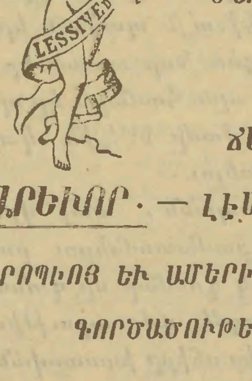

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒԼՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ
ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ
ԾԱԽՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԽՈՒՄ
ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ
ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ԳԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ
ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ՝ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՔԱՓԷԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝
ՊՕԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ
Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և
Գատը գիւղ.
«Պին պիր Չէչիտ» Պահճէ Գաբու.
Դեղարան Գասապեան Պահճէ Գաբու.
» Ծաննի՝ Կամուրջին գլուխը.
ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ
Պօն Մարշէ՝ Բերա.
«Էքօնօմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ.
«Ալապաօտէօզ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311

Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԻՔԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաֆճի Խան, Սիրքէճի

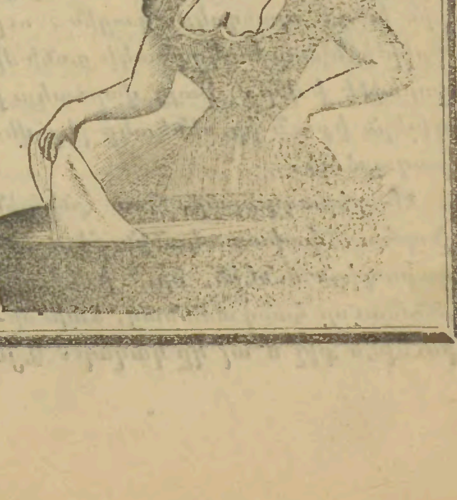

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000　　ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

Թեանս ընդհանուր պատսպարելոց տրըուած հացկերոյթին առթիւ նուիրուած է 1 պարկ բրինձ (78½ քաշ), 1 պարկ բաթաթէս (56 քաշ) 10 քաշ սխտոր խուղ, 2000 հատ հաւկիթ, 98 քաշ չեօրէկ, 119 քաշ գառան միս և 100 քաշ մածուն։ Ազնուափայլ Տկն. Երանուհի Յ. Յակոբեան 15 ծրար լաճիվերտ սաթրանճ փիստանցու, 6 ծրար խասըրլը ամերիքեան և 60 հատ գլխարկ աղջկանց։ Անգհ. Տկն. Նօէլ 16 չաքէթ փոքր տղայոց, 15 բանթալօն, 14 ելէկ, 32 զոյգ թիրէ գուլպայ, 42 փիսթան աղջկանց, 97 պասմա փիսթան, 20 ֆանէլա բէչ փիսթանի, 21 ամերիքան վարտիկ, 31 ամերիքան չապիկ տղայոց և 1 հատ անկողնոյ ծածկոց։ Մանչէսդըրի հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Թորոս քհնյ. Զուգայեցիի միջոցաւ ղրկուած, 34 ծրար զանազան տեսակ պասմա 1272 եարտայ, 35 ծրար զանազան տեսակ ամերիքեան 684 եարտայ։ Տկն. Վասիլուհի Ն. Գարակէօզեան 42 հատ ամերիքան չապիկ և 42 վարտիկ տղայոց համար. Լեւոն էֆէնտի Ֆնտգլեան 2 տակառ հաւկիթ (1070 հատ). Տկն. Յուսաբանէ Տիլպէր՝ 20 քաշ չէօրէկ. Տկն. Աննիկ Բ. Մանուկեան 30 քաշ չէօրէկ։ Տկն. Մարիամ Սիոսեան 1 ծրար ամերիքան 24 եարտայ։ Նավխուեան Իսագուլեան ընկ. 2 մնտուկ թէյ (7 քաշ)։ Տկն. Եղիսա Ռ. Էքմէքճեան՝ 300 նարինջ և 2½ քաշ նարինջի բէյէլ։ Հրանդ Բ. Մանուկեան՝ 29 քաշ չաքարլդէն։ Բարեպաշտուհի Տկն. մը՝ 12 հատ սպարմաչէթ և 1½ քաշ ձէթ։ Զկնորսաց պետ Պօրոխլուցի Ղազարոս և Գէորգ՝ 300 քաշ ղէֆալ ձուկ. Յակոբ Համբարձումեան, 1 այծ էգ. Սարգիս Մըկըրեան, 1 այծ էգ և 1 ուլ. Զարեհ Կ. Րէյիսեան, 1 այծ էգ. Խազինէի Խասասյի պաշտօնէութիւն, 2 ոչխար. Գասթամօնցի Տկն. Եսայի Մաղաքեան՝ իր հանգուցեալ ամուսնոյն Դանիէլ աղա Մաղաքեանի հոգւոյն համար, 2 ոչխար, 1 քաշէլի բրինձ, 12 քաշ սխտոր խղ. և 96 գրշ. հացագին։ Բարսեղ Կիւլպէնկեան, 1 քաշ խունկ. Բարեսէր ոմն, 1 կրօսս կօչկի ներկ. Բարեսէր կին մը, 1 հատ խաչի բանիչ թիւլ, Կարապետ էֆ. Պիպէրեան Տպագրիչ, 1 օրինակ Մօզայիկ.

Ի դիմաց Հոգ. Ազգ. Հիւանդանոցի
Վ. Ատենադպիր　Վ. Ատենապետի
Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ　Գ. Խ. ԷՎՐԷՆԵԱՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ և Մէտիթէրրանէի միջև բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպս	2500
Պալմէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիս	3500	Նէրգիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքօնի	1500
Ֆարոս	2750	Կրէն	1500

Դէպ. չոգենաւը, նաւապետ Հըրս, Լիվըրբուլէն հոս հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Պոլսոյ միջև կանոնաւորապէս բանող

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւորներու առնուած ծանօթութիւններ, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 1

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԳՈՒՄԱՐ

970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե'ՒՐՈՊԱ

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ Իթալիէն 1, 3 Իր հիմնարկութեան թուականէն ի վեր 1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու վճ.	1,219,000,000
1896 է տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	43,000,000
Յաւելեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք	4,285000000

Տէրութեան արտօնագիր

Շահերուն բաշխման և ապահովագիրներու վերադարձման՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

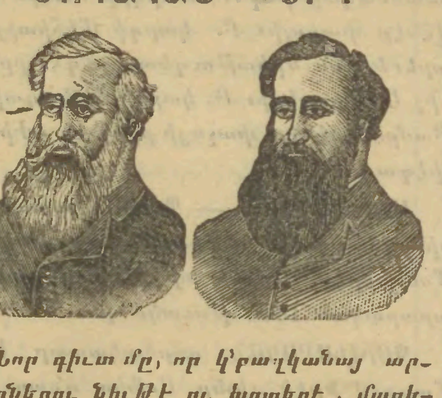

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաւականայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրադիտին գիտողն անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը։ Գործածութեան եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակին ոզէկ մը չարժել, յետոյ փոքր չափ մը ոզնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թաթել մը թըրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջել. մինչև չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էյմօն Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Եւրոպէք-գալըրըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Տիվլի թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ՓՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, լոռնչի խորխորեալ, շնչարգելութեան դէմ, ևլն.

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհաճոյ խախտումներով զիշեր ցերեկ հազցող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանդստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս անման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնզայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

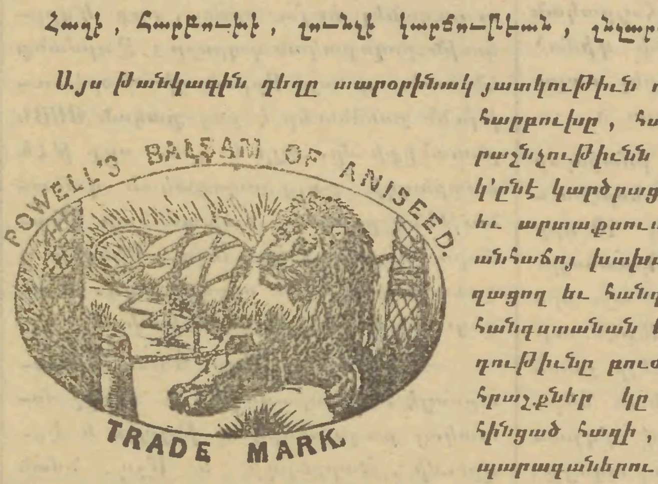

Վ Կ Ա Յ Ա Գ Ի Ր

Ստորագրեալս, Թուրքունճը Հագոբ էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ սոսկ վամներ, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վօյվօտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Բարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԷՍԱՏ ՀԱԳՈԲ

Ընդհ. Մթերանոց Էյմօնտ Բարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վօյվօտա փողոց թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօհաֆճի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս

Արտասահմանի և Նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ՊՈՒՕՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Երեխներու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գասօ, Թիւլ, Բէօբիւր, Շանթիյեի, Պըրթօն, Իռլանտեզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բթանէ և Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կառնիթիւռ, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր եայլն։ ԳՈՐՏԷԼԱ.—Կրօն, Մուաէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԷՊ ԵՒ ԿԱԶ.— Գռէպ տը Շին, Գռէպ Անկլէ, Գռէբլիս, Կազ, Կաբնատին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թաֆթան, Մուսլին եայլն։—ՖԱՔԻՕՑԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գլխարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, ծրարով և պատրաստ չինուած Ճիպինջուներ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Բթանէ։— ՔՕՌՍԷ.—Գաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բրլուշով և մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.—Կընունքի համար տղու հագուստ և գլխարկ։— ԲՈՂԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ եայլն։— Շալեր.— Շալ Գաւառներու համար, ծաղիկով նաև Ֆինօ Շալ էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր և հարուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն։ Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառմունք։

(57)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՕՓԷ

ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

«Բայց բաց ու լուսաւոր խանութի «մը մէջ, և կարելի է ըսել, փողո-«ցին մէջտեղն, այս անլուր յանդգ-«նութեամբ գործուած ոճրէն յե-«տոյ, մարդասպանը, փախչելու ա-«ճապարանքէն, հոն մոռցեր է իր «զէնքն ու գլխուն փորձանք բե-«րող այս թուղթն։

«Ոստիկանութեան տեսուչներ «անմիջապէս Ռոշշուարի ճեմափողո-«ցին խեղճ պանդոկը գացին, ուր «Բրէթիէն Ֆորժա կը բնակի քանի մը «շաբաթէ ի վեր։ Բայց վարձակալը «գիշերն իրուն իր սենեակը չէր վե-«րադարձած։

«Բարեբաղդաբար, Պոս քննիչին «շնորհիւ, փախստականին ճիշդ նը-«կարագիրն ունէին, որ, ի մէջ այլ «մասնաւոր հանգամանաց, ձախ սը-«րունքէն քիչ մ'ալ կը կաղար։ Այս «տեղեկութեանց շնորհիւ, ոստիկա-«նութեան տեսուչ Մըլոն, որոյ յան-«դուգն գործերն յաճախ արձանա-«գրած ենք, կրցաւ ճանչնալ և ձեր-«բակալել զՖորժա, Հիւսիսային կա-«յարանին մէջ, ա՛յն պահուն երբ իր «տոմսակը դեռ նոր առած էր Պը-«րուսէլ երթալու համար և կը պատ-«րաստուէր ժամը 11½ին կառա-«խումբը նստելու։

«Մարդասպանն, որոյ վրայէն «ոսկւոյ և դրամատոմսերու բաւա-«կան մեծկակ գումար մը գտնուած «է, մինս կազմէ դժուարութիւն չէ «յարուցած իր ոճիրը խոստովանելու «համար։ Միայն կը փորձէ ուրանալ «կանխամտածութեամբ գործած ըլ-«լալն և կը պնդէ թէ — բան մը որ «շատ անհաւանական է — առանց «զէնքի և առանց մեղսակցաց դի-«տաւորութեան մտած էր Սոլոմա-«յէրի խանութն, և թէ դրամար-«կղին մէջ դրուած ատրճանակի մը «տէ՛րն է միայն որ յանկարծ իրեն «թելադրած էր հրեայն սպաննելու «մտածութիւնը։

«Բրէթիէն Ֆորժա ժամի երկուքին «ոստիկանութեան բանտը դրուած է։

Լրագրական այս յօդուածը, Տիկին Ֆօնտոնէօյի պատմութիւնն ամբողջացնելով, ոչ միայն դատաւորին աչքին առջեւ կը բերէր ոճիրն իր բոլոր մանրամասնութեամբ, այլեւ թոյլ կուտար գուշակել անոր պատճառներն ու ծագման պարագաները. վասն զի սովորական պատմութիւն մ'էր այս, և մինչև ցյադուրդ գիտէր նախկին երիտասարդ կալանաւորին պատմութիւնն, որ կենաց ասպարէզին մէջ անպաշտպան լքուած և փոխ առ փոխ եղած էր թափառաշրջիկ, գող, մարդասպան։ Իր դատաւորական ասպարէզին մէջ բազում անգամ այսպիսի թշուառականներու դէմ քննութիւն կատարելու առիթն ունեցած էր։ Բայց ա՛յնպիսի թեթեւամտութեամբ մը, որ մարդուս հոգին իսկ կը կազմէ, անոնց առջեւ երբե՛ք չէր խորհած իր երբեմնի չար գործին վրայ, երբե՛ք այն ատեն մոքէն չէր անցուցած թէ իրմէ անխնամ լքուած հէք աղջկան զաւակը թերեւս գոյութիւն ունէր և միեւնոյն ճակատագրին ենթարկուած էր ընկերութեան տարամերժիկ անդամներուն պէս։

Հիմա, յիշութեամբ, վերստին կը տեսնէր զանոնք, ամբաստանելոց նստարանին վրայ բազմած, իրենց կռնակը կորցուցած, գլուխը խոնարհած, զանոնք զորս իր կարկառուն մատը, կարմիր Թեզանիքէն դուրս ելնելով, խստաշարժումով մը, երդուեալներուն ցոյց կուտար զանո՛նք զորս կ'ընկճէր իր խիստ խօսքով, անոնց դէմ պահանջելով օրինաց բոլոր խստութիւնն։ Անոնցմէ շատերը բանտ և թիարան ղրկած էր։ Անոնցմէ մէկուն դէմ իսկ, որ սպանութիւն ու գողութիւն գործած էր, մահու պատիժ ձեռք բերած էր։ Եւ այս ամենքն ըրած էր առանց վարանման, առանց խղճահարութեան, հանգարտ խղճով։ Ամբաստանելոց այս տեսակին համար ի՜նչ միշտ միեւնոյն չքմեղանքն, — ընտանեաց, բարոյական դաստիարակութեան բացակայութիւնն, — ի մէջ կը բերուէր պաշտպան փաստաբանաց կողմէ։ Իր պաշտօնավարութեան մէջ, իբրև անողոք ատենաբան, ընդհ. դատախազն երդուեալները կ'զգուշացնէր այս կեղծ զգայականութեան դէմ, փարելով միակ իրողութեան, գործուած ոճրին, — ամբաստանեալն յանցաւո՞ր է, այո՛ կամ ոչ, — երդուեալները նկելով զանոնք որ պատժեն յանուն ընկերութեան որ պարտի ինքզինք պաշտպանել և վրէժխնդիր ըլլալ։

Ո՛չ, կարելի բան չէր։ Շատ հրէշային բան պիտի ըլլար։ Ինքը չէ՛ր այս մարդասպանին, այս գողին, այս աւազակին հայրն։ Անոր մայրն հանրակին մ'էր, օ՛ն անդր։ Եւ այն բոլոր յոռի փաստերը, զորս ատենօք դեռատի ուսանողն ի մէջ բերած էր իր յղի սիրուհին լքանելու համար, ծերունի ատենակալն, որոյ ամբողջ կեանքն, ի բաց առեալ այս յանցանքն, անարատ եւ ուղղամիտ եղած էր, կը ջանար յիշել և անոնցմով ինքզինք համոզել։ Բայց յանկարծ իր նախկին վատութեան խղճի խայթը նորէն կը կրծէր իր սիրտն, առաւել քան երբեք սաստկութեամբ. և ամօթով կը համակուէր ու իր անձէն կը զզուէր։

Պ. Լէբիւյէ, անդուտ, արիւնը գլուխն, ամբողջ մարմինը յաճախ դողահար, մեքենաբար կ'երթար կուգար իր գրասենեակին մէջ։ Բանն անգամ ձեռքն առած և նորէն նետած էր սոսկալի լրագիրը, քանն անգամ նորէն կարդացած էր այս ձերբակալման պատմութիւնն և այս Բրէթիէն Ֆորժա անունն, որ փայլակնացայտ կը թուէր իրեն, թուղթին վրայ։ Իր մտամոլորութեան և անձկութեան մէջ, դէպքին վրայ ապշած մնացած, իր մտածմանց ու յիշատակներուն մէջ խորասուզուած, չէր զգար թէ ժամանակը կ'անցնէր, թէ ժամացոյցին սլաքը ժամն երկու ցոյց կուտար։ Վերջապէս, վստահաբեկ, նստաւ իր աշխատութեան սեղանին առջեւ, գլուխն իր ծալած թեւերուն վրայ դրաւ և գրեթէ խելքն քնացաւ։

Այն ատեն ահաւոր երազ մը տեսաւ.

Ռոքէթի հրապարակին վրայ կը գտնուէր, գլխատութեան մը առաւօտուն, այն ժամուն երբ լոյսերը կ'աղօտանան։ Ամբոխին մէջ խառնուած էր ինքն ալ, բայց առաջին կարգը, զինուորներուն ետին էր, և ուսանողներուն վրայէն, մօտէն կը տեսնէր կառափնատն իր կլոր ծակովն և աւելի հեռուն, բանտին դուռը, գոցուած։ Տօնատէօյի բատն իր միտքն եկաւ. «ամենքն ալ միակ անձի մը դէմ։» Իր վրայ, անբարբառ ու անշարժ բազմութեան վրայ, կը սաւառնէր երազներու լռիկ մթնոլորտն։

Կամաց կամաց, անճռինչ, բանտին դուռը բացուեցաւ կռնակին վրայ։ Նախ չտեսաւ կաշկանդուած մարդուն երեսը, վասն զի քահանան որ հետ հետ երթալով կը քալէր անոր առջեւէն, սերտիւ ընդգրկած կը պահէր զայն, որպէս զի մեքենային տեսքն աչքէն ծածկէ։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՓՕՁԱՃԵԱՆ